

Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa – Barnahus-projekti

Euroopan unionin
yhteisrahoittama

COUNCIL OF EUROPE

Euroopan neuvoston
yhteisrahoittama ja toteuttama

Tutkimusraportti kvalitatiivisista ja kvantitatiivisista osatutkimuksista

Taloustutkimus Oy – Sakari Sandqvist (Senior Insight Manager), Tuomo Turja (Business Director) & Jussi Westinen (Senior Insight Manager)

Inspirans Oy – Sari Roth (Senior Insight Specialist) & Jutta Pekkarinen (Insight Specialist)

25.5.2023

Vastuuvapaus- lauseke

"Tämä asiakirja on laadittu Euroopan unionin ja Euroopan neuvoston taloudellisella tuella. Sen sisällöstä vastaavat yksinomaan sen laatijat. Tässä asiakirjassa esitettyjen näkemysten ei voida missään tapauksessa katsoa heijastavan Euroopan unionin tai Euroopan neuvoston virallista mielipidettä.

Otteiden (enintään 500 sanaa) jäljentäminen on sallittua kaupallisia tarkoituksia lukuun ottamatta, kunhan tekstin eheys säilyy, otetta ei käytetä asiayhteydestään irrotettuna, siinä ei anneta puutteellista tietoa eikä lukijaa muutoin johdeta harhaan tekstin luonteen, laajuuden tai sisällön suhteen. Lähdeteksti on aina mainittava seuraavasti: "© Euroopan neuvosto, julkaisuvuosi".

Kaikki muut pyynnöt, jotka koskevat asiakirjan tai sen osan jäljentämistä tai kääntämistä, on osoitettava Euroopan neuvoston viestintäosastolle (F-67075 Strasbourg Cedex tai publishing@coe.int).

Kaikki muu tätä julkaisua koskeva kirjeenvaihto on osoitettava lasten oikeuksien osastolle children@coe.int.

Jos kyseessä on Euroopan unionin osarahoittama julkaisu tai hanke, tekijänoikeusmaininta on erityinen: "© Euroopan neuvosto, julkaisukuukausi ja -vuosi. Kaikki oikeudet pidätetään. Lisensoitu Euroopan unionille tietyin ehdoin. "

Sisällysluettelo

Tutkimuksen tausta ja tavoite	3
KVALITATIIVINEN TUTKIMUSRARORTTI	8
Tutkimuksen toteutus	9
Keskeiset tulokset	12
Lasten oikeudet ja käsitykset lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä	13
Palaute Barnahus-palvelukonseptista	23
Tiedottamisen materiaaleista	33
Liitteet	35
KVANTITATIIVINEN TUTKIMUSRARORTTI	37
Tutkimuksen toteutus	38
Yleinen huoli ja tietoisuus	40
Tietotaso	44
Käsitykset hyväksikäytöstä ja keinot ennaltaehkäistä hyväksikäyttöä	49
Henkilökohtaiset kokemukset ja selvitysprosessit	57
Yhteenveto kvantitatiivisesta osiosta	70

Tutkimuksen tausta ja tavoite

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

Tutkimuksen tausta ja tavoite

1/2

Euroopan neuvostolla on käynnissä projekti, jonka tavoitteena on varmistaa lapsiystävällinen oikeudenkäynti Barnahus-yksiköiden tehokkaan toiminnan avulla. Hanke saa osarahoitusta EU:n rakenneuudistuksen tukiohjelmasta, ja se toteutetaan tiiviissä yhteistyössä EU:n uudistuksen pääosaston ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n kanssa 1.9.2021-29.2.2024 välisenä aikana.

Barnahus on johtava eurooppalainen lapsiystävällinen, monialaisen viranomaisyhteistyön malli vastatoimista lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja riistoon. Suomi käynnisti vuonna 2019 oman valtakunnallisen Barnahus-hankkeensa, joka toteutetaan viiden yliopistosairaalan oikeuspsykologiaan/ psykiatriaan erikoistuneen asiantuntijayksikön (Barnahus-yksiköt) ympärillä. EU:n ja Euroopan neuvoston Barnahus-yhteishankkeella Suomessa on tarkoitus tukea Suomen viranomaisia niiden tarpeiden ja haasteiden ratkaisemisessa, jotka on havaittu hankkeen käynnistämisen jälkeen. Pyrkimyksenä on vähentää merkittäviä viiveitä lapsia koskevissa esitutkinta- ja oikeudenkäyntiprosesseissa.

Tutkimuksen tausta ja tavoite

2/2

Hanke jakautuu kolmeen päätavoitteeseen:

1. Barnahus-palveluiden toimivuutta koskevan lainsäädännön ja käytäntöjen parantaminen Suomessa;
2. Eri virastojen välisten ja monitoimijaisten koordinoitumismekanismien vahvistaminen väkivallan uhreiksi joutuneisiin lapsiin liittyvien oikeudenkäyntien keston viivästymisen vähentämiseksi;
3. Tietoisuuden lisääminen lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä lasten osallistumisen avulla.

Tutkittavat kokonaisuudet – kvalitatiivinen tutkimus

Tätä taustaa vasten Inspirans Oy toteutti kvalitatiivisen tutkimuksen. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää seuraavia kokonaisuuksia:

- Tietoisuus ja ymmärrys lapsen kohdistuvasta seksuaalisesta hyväksikäytöstä
- Kuinka reagoida, kun saa tietää lapsen joutuneen seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi
- Ajatukset Barnahus –toiminnasta & siihen liittyvät toiveet ja odotukset
- Miten ammattilaisten tulisi käsitellä hyväksikäyttötapauksia ja kommunikoida uhriksi joutuneen lapsen kanssa – ihanteellisin lähestymistapa
- Ajatukset teemaan liittyvästä tiedottamisesta ja tietoisuuden lisäämisestä (kanavat, lähteet, tyyli, äänensävy jne.)
- Palaute olemassa oleviin materiaaleihin ja työkaluihin, joiden tavoitteena on lisätä ihmisten asiaa koskevaa tietoisuutta ja ymmärrystä sekä kannustaa raportoimaan ko. tilanteista viranomaisille.

Tutkittavat kokonaisuudet

– kvantitatiivinen tutkimus

- Tavoitteena on lisätä ymmärrystä lasten altistumisesta seksuaaliselle hyväksikäytölle Suomessa ja nostaa tietoisuuden tasoa ilmiön olemassaolosta
- Tavoitteena on tunnistaa entistä paremmin, mitkä keinot auttaisivat paremmin tunnistamaan ja ymmärtämään mekanismeja lasten seksuaalisessa hyväksikäytössä
- Tutkimuksessa pureudutaan siihen, miten tunnistaa uhriksi joutuminen ja miten raportoida hyväksikäytöstä

KVALITATIIVINEN TUTKIMUSRAPORTTI

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

Euroopan unionin
yhteisrahoittama

EUROOPAN UNIONI

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Euroopan neuvoston
yhteisrahoittama ja toteuttama

Tutkimuksen toteutus

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

Tutkimuksen tiedonkeruu – Kvalitatiivinen tutkimus

MENETELMÄ

- 4 ryhmäkeskustelua Helsingissä, Suomessa
- Jokaisessa ryhmässä 8 osallistujaa
- Ryhmäkeskustelujen kesto 2 tuntia

KOHDERYHMÄ

- Lapset ja nuoret, 12–17-vuotiaat tytöt ja pojat
- Vanhemmat, joilla on alle 18-vuotiaita kotona asuvia lapsia

TUTKIMUSASETELMA

1. Ryhmä: Vanhemmat, joilla on alle 18-vuotiaita kotona asuvia lapsia (9.3.2023)
2. Ryhmä: Vanhemmat, joilla on alle 18-vuotiaita kotona asuvia lapsia (14.3.2023)
3. Ryhmä: 12–17-vuotiaat tytöt (15.3.2023)
4. Ryhmä: 12–17-vuotiaat pojat (16.3.2023)

Symbolit ja osallistujien kommentit

Tämä symboli viittaa tuloksiin **vanhempien** ryhmästä

Tämä symboli viittaa tuloksiin **lasten ja nuorten ryhmistä yleensä**

Tämä symboli viittaa tuloksiin vain **tyttöjen** ryhmästä

Tämä symboli viittaa tuloksiin vain **poikien** ryhmästä

Tämä tutkimusraportti sisältää runsaasti otteita osallistujien puheenvuoroista. Niitä on koottu raporttiin tutkimustuloksia havainnollistamaan. Kommentteja on saatettu hieman editoida. Näin kommentit on saatu lyhyempään ja helpommin ymmärrettävään muotoon.

Keskeiset tulokset

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

Lasten oikeudet ja käsitykset lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

Tulokset kvalitatiivisesta tutkimuksesta

Käsitykset lasten oikeuksista

Lapset ja nuoret määrittivät lasten oikeuksia hyvin laaja-alaisin käsittein.

Tyttöjen ryhmässä määritelmät keskittyivät selvästi **enemmän henkisiin kuin fyysisiin oikeuksiin ja hyvinvointiin** (oikeus olla lapsi, oikeus itseilmaisuuksiin ja itsensä toteuttamiseen, oikeus tulla kuulluksi). Poikien puheenvuoroissa taas nousi esiin hyvin **konkreettisia näkökulmia / lasten oikeuksien määritelmiä** (oikeus huolenpitoon, oikeus koulutukseen ja harrastuksiin). Sekä tytöt että pojat mainitsivat ihmisoikeudet lapsen oikeuksien pohjana. Lapsen oikeus fyysiseen koskemattomuuteen sekä oikeus omien rajojen asettamiseen mainittiin niinkään molemmissa ryhmissä.

Vanhempien ryhmissä tulivat esiin seuraavat asiat/teemat:

- oikeus hyvään huolenpitoon
- oikeus turvalliseen kasvuympäristöön
- oikeus omaan kehoon ja sen koskemattomuuteen
- oikeus koulutukseen ja sivistykseen
- oikeus olla lapsi / elää ikätasoistaan elämää

Vanhempien pohdinnoissa lasten oikeuksista tulee vahvasti esiin heidän oma vastuunsa ja roolinsa lasten oikeuksien turvaajina.

”

Totta kai lapselle tulee kaikki ihmisoikeudet, sen lisäksi lapsille on tosi tärkeä oikeus koulutukseen, just Suomessa oikeus maksuttomaan koulutukseen, ja sitten oikeus siihen että pidetään huolta. Joku pitää alaikäisestä huolta.

(Tytöt)

Vanhempien kannalta sitten on velvollisuus huolehtia siitä, että on ne asiat kuten ruoka, turvallisuus ja asuinolosuhteet. Että vanhempien tai huoltajan puolelta se on velvollisuus.

(Vanhemmat)

Mitä pidetään lapsen seksuaalisena hyväksikäyttönä

Kaikissa ryhmissä todettiin, että lasten seksuaalinen hyväksikäyttö on **hyvin monimuotoista**. Ilmiö pitää sisällään valtavan kirjon eritasoisia ja eri yhteyksissä tehtyjä, lapseen kohdistuvia seksuaalisia tekoja vihjailevista puheista ja epäasiallisesta koskemisesta aina raiskauksiin ja seksuaaliseen väkivaltaan saakka. Seksuaalista hyväksikäyttöä voi tapahtua myös verkossa.

Lapset ja nuoret ottivat esiin sen, että lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyy uhrin vahva **tunne tapahtuman vastentahtoisuudesta, tekijän painostavasta käyttäytymisestä tai suoranaisestä pakottamisesta**. Lapset ja nuoret toivat voimakkaasti esiin sen, että **hyväksikäyttäjä voi joissakin tilanteissa olla myös toinen lapsi**.

Vanhempien mukaan lasten seksuaalinen hyväksikäyttö pitää sisällään kaikki alaikäiseen kohdistuvat seksuaaliset teot. Mahdollisena poikkeuksena tästä esiin tuotiin kahden samanikäisen (kehityksellisesti samalla tasolla olevan) teinin keskinäiset, molempien haluamat teot. Vanhemmat tuntuivat olevan **erityisen huolissaan verkossa tapahtuvasta lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä**, esim. seksuaaliselle kuvamateriaalille ja puheelle altistamisesta sekä lasten kuvien kiertämisestä ja edelleen levittämisestä.

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

”

Jos jotenkin ilman lupaa ja väkisin koskee lapseen, et se ite ei halua yhtään. Ja raiskaus tai pakottaminen johonkin, mitä ei halua tehdä, vaikka sitten ei liittyisi yhdyntää.

(Työt)

Se voi olla sopimatonta koskettelua. Tai puhdas raiskaus tietenkin. Mutta ihan riittää, että joku koskettelee epämukavasti.

(Pojat)

Kaikki teot, missä lapsi tai nuori kokee itsensä ahdistuneeksi tai uhatuksi. Ei tarvii olla edes fyysinen teko. Sehän voi olla joku sanallinen asia, tai kuva, jonka lapsi saa kännykkään – sekin voi aiheuttaa lapsessa ahdistusta.

(Vanhemmat)

Tiedottaminen lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi

Sekä vanhemmat että lapset ja nuoret kaipasivat **lisää tietoa lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyen**.

- Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö on raskas teema, joka ei houkuta omaehtoiseen tiedonhakuun.
- Paljastuneita hyväksikäyttötapauksia koskevat uutiset ovat monelle ehkä merkittävin tiedonlähde tässä asiassa.
- Koulussa asiaa on käsitelty melko niukalti, ja **koulun toivottiinkin ottavan suurempaa roolia asiasta tiedottamisessa** – niin lasten kuin vanhempien suuntaan. Kouluissa asian käsittelyn tulisi olla luonteeltaan jatkuvaa.

”

Uutisissa on jonkun verran, yksittäistapauksia aika paljon. Koulussa puhutaan tosi vähän lapsiin kohdistuvasta.

(Tytöt)

Useimmiten se tulee vastaan, kun joku tällainen isompi hyväksikäyttötapaus tässä valtakunnassa uutisoidaan. Niin siellä voi sitten olla jokin pieni, hädin tuskin näkyvä, siellä uutisen nurkassa, että tässä olisi sitten mitä voisi tehdä

(Vanhemmat)

Seksuaalisesta väkivallasta puhuminen lasten kanssa

Nuoret kertoivat puhuneensa asiasta jonkin verran myös omien vanhempiensa kanssa. Vanhemmat ovat lähinnä **varoitelleet heitä erilaisista vaaranpaikoista** (älä lähde tuntemattomien mukaan, älä puhu vieraille netissä jne.) ja tuoneet esiin sen, **että tällaisista asioista ja huolista tulee aina kertoa aikuisille**. Pojat kokivat puhuneensa lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä omien vanhempiensa kanssa enemmän kuin tytöt. Tytöt korostivat poikia enemmän tällaisten tilanteiden noloutta.

Vanhemmat kertoivat puhuneensa näistä asioista lastensa kanssa jonkin verran. **Monet kuitenkin pohdiskelivat, että puhuminen on heidän osaltaan saattanut jäädä turhan vähäiseksi**. Vaikka aihetta pidetään valtavan tärkeänä, moni kokee vaikeaksi ja ahdistavaksi ottaa asia lapsen kanssa puheeksi. Vanhempien mukaan etenkin teinit saattavat olla myös hyvin torjuvia sen suhteen, että asiasta keskusteltaisiin oman vanhemman kanssa.

Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön uhrin

Kaikissa ryhmissä todettiin, että **kuka tahansa lapsi voi joutua seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi.**

Lapset ja nuoret pohtivat, että riskiä kasvattavat seuraavat asiat:

- Sukupuoli: **tytöt päätyvät poikia helpommin tai useammin seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi** (pojat perustelivat tätä sillä, että pedofiilit ovat useimmiten miehiä, ja miehillä on myös enemmän fyysistä voimaa, jolloin teko on helpompi toteuttaa).
- Lapsen ikä: **pienempi lapsi saattaa joutua helpommin seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi**, koska he tietävät asiasta isompia lapsia vähemmän, eivätkä siten osaa tunnistaa, varoa ja karttaa mahdollisia vaaratilanteita.
- Edelleen ryhmissä pohdittiin, että sellaisilla lapsilla, jotka **viettävät paljon aikaansa verkossa tai kodin ulkopuolella on muita suurempi riski joutua seksuaalisen hyväksikäytön uhreiksi.**
- Tytöt puhuivat lisäksi siitä, että lapsi, joka on jäänyt vaille aikuisten huomiota, saattaa muita lapsia helpommin päätyä seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi. **Huomion saaminen aikuiselta voi houkutella tällaiset lapset myös hyvin vahingollisiin tilanteisiin.**

Vanhemmat nostivat esiin lapsen iän ja sukupuolen riskiä kasvattavina tekijöinä samassa merkityksessä kuin lapset ja nuoret. Näiden lisäksi lasten kotioloilla on joko hyväksikäytölle altistava tai siltä suojaava vaikutus. Myös **lapset, joilla on kehityksellisiä haasteita nähtiin tässä suhteessa hyvin haavoittuvana lapsiryhmänä.**

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

Jos oot vaikka niinkun 10 tai 9-vuotias, ei sulla oo paljon tietoa, että sua käytetään hyväksi. Jos sä oot yläasteella tai lukiossa niin sulla on enemmän tietoa siitä ja sun on helpompi tietää, että jos joku tekee sulle jotain pahaa.

(Tytöt)

Mitä nuorempi on, sitä heikompi ja kokemattomampi... Ei ole sillä tavalla puolustuskykyä tai taitoa ilmoittaa vanhemmille tai opettajille.

(Vanhemmat)

No varmaan heikommissa sosiaalisessa asemassa olevat lapset päätyvät todennäköisemmin; jos kotiolot ovat vähän heikommat. Tai just kun lehdistä lukee tällaiset karkaustapaukset, että lapsi on karannut kotoa ja päätenyt sitten johonkin vieraaseen seuraan, ja sitten on tapahtunut. Mutta en mä silti ihan niin mustavalkoisesti ajattele. Kyllä se voi tapahtua kenelle vaan.

(Vanhemmat)

Ajatuksia tekijöistä

Kaikissa ryhmissä todettiin, että **hyväksikäyttäjä voi olla kuka tahansa** – täysin vieras tai jopa perheenjäsen. Kuitenkin sekä lapset että vanhemmat **yhdistivät seksuaalisen väkivallan tekijöihin erilaisia ongelmia ja haasteita**, kuten mielenterveysongelmia, riippuvuuksia ja vaikeita kokemuksia lapsuudessa.

Lapset ja nuoret ottivat keskusteluissaan hyvin vahvasti esiin sen, että **hyväksikäyttäjä voi olla myös toinen lapsi**. Sekä tyttöjen että poikien ryhmissä nostettiin myös esiin ajatus siitä, että **seksuaalisen väkivallan tekijä on useammin mies kuin nainen**.

Kummassakin vanhempien ryhmässä korostettiin sitä, että **hyväksikäyttäjä on melko usein joku lapsen tuntema ja häneen nähden auktoriteettiasemassa oleva aikuinen** (sukulainen, opettaja, valmentaja yms.). Siihen, että hyväksikäyttäjä voi olla myös toinen lapsi vanhemmat viittasivat vain hyvin lyhyesti.

”

Saattaa olla jotain ongelmia. Tai mä en ehkä näkis sellaista ihmistä jolla on kaikki hyvin elämässä, vaik se on varmaan kans mahdollista, ehk enemmän niitä joilla on jotain ongelmia elämässä. Ehkä jotain niiden taustoista kanssa, niilläkin on voinut olla vaikeeta.

(Tytöt)

Omassa kasvussa ja historiassa on tapahtunut asioita. Ehkä sellaiseen todennäköisemmin päätyy ihminen, jolla ei ole ihan ehjää lapsuutta.

(Vanhemmat)

Voi olla ihan kuka vaan. Mutta todennäköisyyttä on enemmän, että se on jotenkin ehkä jotenkin auktoriteettiasemassa tai muuta. Varmaan tilastollisesti näin on.

(Vanhemmat)

Kuinka toimia, kun saa tietää lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä?

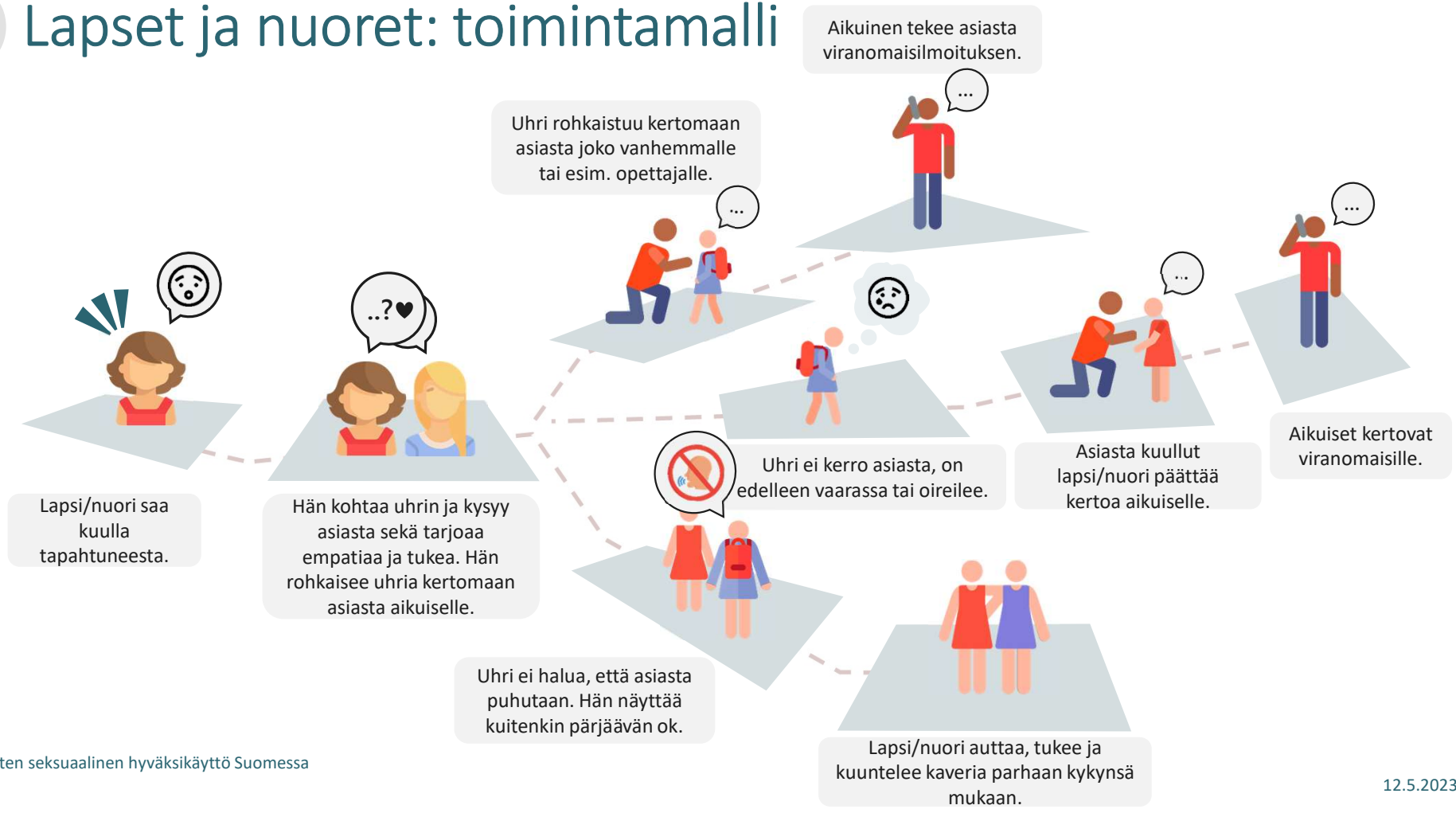
Lapset ja nuoret sanoivat, että he olipa kyseessä sitten itselle tuttu tai hiukan vieraampi uhri, **he kohtaisivat uhrin suoraan, ja kysyisivät asiasta**. He totesivat, että **uhrin rohkaiseminen poliisi-ilmoituksen tekemiseen tai ainakin vanhemmille, opettajalle tai koulukuraattorille kertomiseen olisi todella tärkeää**. Viranomaisilmoituksista nuorille osallistujille tuli mieleen oikeastaan vain rikosilmoituksen tekeminen poliisille. Jos uhri pyytäisi, että asiasta ei kerrota kenellekään, **nuorilla olisi hyvin korkea kynnys rikkoa uhrin luottamus**. Tällaisessa tilanteessa saattaisi käydä niin, että asiasta ei kerrottaisi eteenpäin. Kuitenkin, mikäli teon kielteiset seuraukset alkaisivat näkyä uhrin elämässä tai uhri olisi edelleen vaarassa, moni kertoisi asiasta aikuiselle huolimatta luottamuksen rikkomisesta.

Vanhemmat eivät, ainakaan yhtä hanakasti kuin nuoret, lähtisi itse puhuttamaan mahdollista uhria, ellei tämä olisi heille hyvin läheinen. Pieni tuumaustauko olisi monelle tärkeä, ennen varsinaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä. Jos mahdollinen hyväksikäyttö olisi tapahtunut perheen ulkopuolella, vanhemmat ilmoittaisivat asiasta **ensisijaisesti uhrin vanhemmille**. He haluaisivat kuitenkin ehdottomasti varmistua siitä, että asiasta tehdään myös viranomaisilmoitus. Jos tilanne vaatisi sitä, että viranomaisilmoitus pitäisi tehdä itse (asiaa ei ole viety vanhempien toimesta eteenpäin tai kyseessä on perheen sisäinen hyväksikäyttötilanne) **vanhemmat tekisivät asiasta todennäköisimmin lastensuojeluilmoituksen sosiaaliviranomaisille**. Sieltä asian katsottiin etenevän poliisille. **Hyvin akuuteissa tilanteissa ja lapsen ollessa jatkuvassa vaarassa jotkut vanhemmista olisivat valmiita tekemään asiasta ilmoituksen myös suoraan poliisille**.

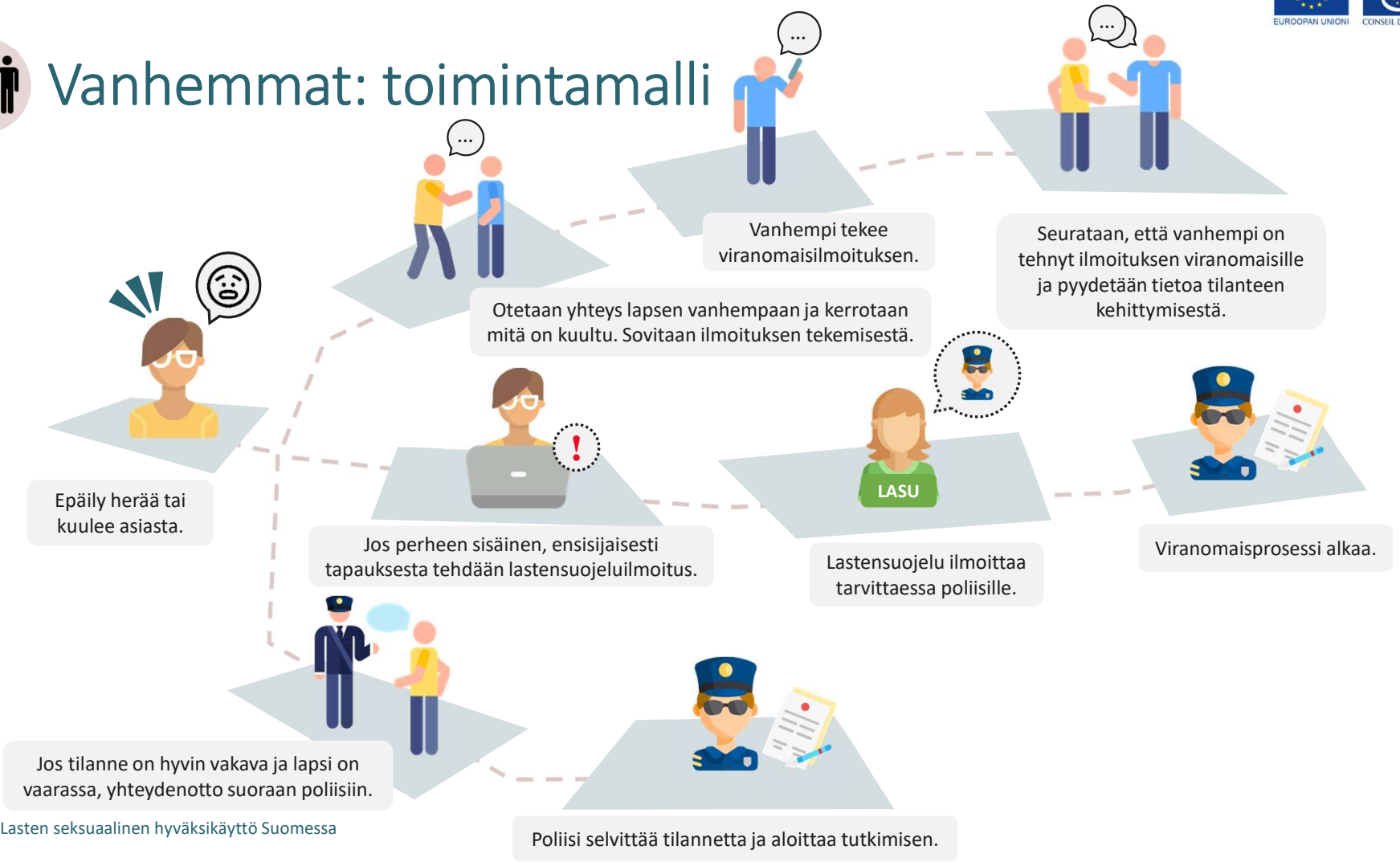

Lapset ja nuoret: toimintamalli

Vanhemmat: toimintamalli

Palaute Barnahus- palvelukonseptista

Tulokset kvalitatiivisesta tutkimuksesta

Barnahus-palvelukonsepti: Näin tutkittiin

Vanhempien ryhmissä palaute Barnahus-palvelukonseptiin käsiteltiin seuraavasti:

- Osallistujille luettiin ääneen kuvaus Barnahus-palvelukonseptista → Keskusteltiin spontaanit reaktiot ja ajatukset palvelukokonaisuudesta
- Tämän jälkeen osallistujat jaettiin pienryhmiin, joissa he keskustelivat aiheesta ja loivat esittelytaulun ("posterin") ihanteellisimmasta palvelukokonaisuudesta.

Lasten ja nuorten ryhmissä palaute Barnahus-palvelukonseptiin käsiteltiin seuraavasti:

- Osallistujille luettiin ääneen kuvaus Barnahus-palvelukonseptista → Keskusteltiin spontaanit reaktiot ja ajatukset palvelukokonaisuudesta
- Tämän jälkeen osallistujille näytettiin video "Mitä tapahtuu, kun tulen oikeuspsykologiseen haastatteluun?" → Keskusteltiin ajatukset videosta sekä Barnahus-palvelukokonaisuudesta yleensä nähdyn videon pohjalta.

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

Kerron teille seuraavaksi hieman ns. Barnahus-palvelumallista. Kyseessä on toimintamalli, joka tehostaa lapsiin ja nuoriin kohdistuvien väkivaltaepäilyjen selvitysprosesseja sekä väkivaltaa kokeneiden lasten tukea ja hoitoa. Tärkeänä painopisteenä tässä palvelussa ovat seksuaalisen hyväksikäytön ja -väkivallan uhrin.

Palvelussa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että jo valmiiksi traumatisoivan tilanteen tutkiminen kuormittaisi lasta tai nuorta mahdollisimman vähän. Tähän pyritään mm. siten, että uhrin haastattelemista useammassa paikassa ja moneen kertaan vältetään. Toistuvat, hyvin vaikeita kokemuksia koskevat haastattelut, ovat uhreille erittäin raskaita ja siksi, asiaa pitäisi pyrkiä selvittämään siten, että useampia haastatteluja ei tarvita.

Palvelu kokoaa yhteen useampien alojen ammattilaisia. Barnahus-palvelukokonaisuutta kuvataan siten, että siellä on ikään kuin 4 'huonetta' joissa kussakin on omat tavoitteensa ja toimintonsa. Nämä ovat: esitutkinta ja lapsen haastattelu, fyysinen terveys, lapsen suojeleminen sekä psyykinen tuki.

Spontaanit reaktiot Barnahus-malliin olivat erittäin myönteisiä

Barnahus-palvelumalliin reagoitiin kaikissa ryhmissä erittäin myönteisesti:

- Erittäin keskeisenä seikkana nostettiin esiin se, että **toistuvia haastatteluja useassa eri paikassa vältetään ja täten minimoidaan uhrin kuormittuminen**; uhrin ei tarvitse ”avata haavoja uudelleen” kerta toisensa jälkeen eri ihmiselle. Tätä pidettiin ensiarvoisen tärkeänä, etenkin kun on kyse näin traumatisoivasta asiasta.
- Kuvauksesta välittyi se, että **palvelumallin keskiössä on uhrin hoitaminen ja uhrin hyvinvoinnista huolehtiminen eikä pelkästään rikosepäilyn selvittäminen**. Uhrin psyykkisen hyvinvoinnin tukemista pidettiin tärkeänä selvitysprosessissa, jotta uhri voi todella toipua tapahtuneesta.
- Lisäksi kuvauksesta tulee olo, että **käsittely pyritään pitämään nopeana ja tehokkaana**: kaikki viranomaiset tekevät yhteistyötä, ja tieto liikkuu tehokkaasti viranomaisten välillä. Näin **uhri ei joudu odottamaan** käsittelyn etenemistä kuukausitolkulla, vaan pääsee mahdollisimman pian keskittymään tapauksesta toipumiseen.
- Yksittäisemmin tyttöjen ryhmässä ja toisessa vanhempien ryhmässä katsottiin, että uhrilla voi olla käsitys, että hyväksikäyttöepäilyn käsittely on pitkä ja uhria uuvuttava prosessi ja tästä syystä asiaa ei haluta viedä viranomaisten tietoon → Tämä kuvaus Barnahus-mallista osoittaa että näin ei ole. Se voi rohkaista uhria kertomaan asiasta, kun voi luottaa siihen ettei prosessi kuormita.

”

Kuulosti hyvältä, kun mietitään uhrin mielenterveyttä eikä sitä että saadaan se keissi hoidettua. Mieltii sitä ihmistä ja että se pärjää myöhemminkin elämässä.

(Pojat)

Se jatkuva asioiden kaivelu jää, että pakotetaan se lapsi palaamaan niihin pelottaviin ja inhottaviin kokemuksiin. Jos kaikki käy ronkkimassa mutta kukaan ei ymmärrä sitä psyykkistä puolta, niin se traumatisoituminen kerrostuu.

(Vanhemmat)

Käsitellään niin ettei traumatisoi sitä uhria enempää. Jos on tapahtunut jo, se on traumaattista valmiiksi. Ne käsittelee silleen, ettei tarvi tulla muistutetuksi koko ajan mitä tapahtuu.

(Työtöt)

Ei liian raskasta taakkaa. Moni ajattelee, että jos kerron, joudun juosta siellä ja täällä.

(Vanhemmat)

Ihanteellinen ympäristö olisi kodinomainen

Vanhempien ryhmissä osallistujat olivat yhtä mieltä siitä, että **ihanteellisimmillaan Barnahus-ympäristö olisi rauhallinen, kodinomainen ja lapset huomioiva:**

- Sijainti voisi olla **hieman syrjäisempi**, ei ihan keskustan ytimessä → rauhoittava ympäristö
  - Ympäristön olisi oltava **kotoisa ja kodinomainen**, ei laitosmainen tai sairaalamainen → Lapselle tutumpi ja turvallisemmän oloinen ympäristö
  - Osallistujat ehdottivat, että kodinomaista tunnelmaa voidaan luoda **kirkkailla väreillä** sekä huonekaluvalinnoilla: tiloissa voisi olla **sohvia ja mattoja**, aivan kuten tavallisessa kodissa
  - Ihanteellisimmillaan tiloissa olisi esillä **"lasten tavaroita"** ja näin lapsella olisi mahdollisuus rentouttaviin ja mieluisiin aktiviteetteihin. Esimerkiksi lelut ja pelit sekä eläimet tai akvaario toimisivat tällaisina elementteinä.
- Tällaisella ympäristöllä pyritään rauhoittamaan lasta ja luomaan hänelle turvallisuuden tunnetta, sekä parhaimmillaan tuottamaan iloa vaikean prosessin keskelle.

”

Leirikeskus, riparityyppinen. Jossain vähän sivummalla.
(Vanhemmat)

Kodinomainen, ei laitosmainen, eikä sairaala.
(Vanhemmat)

Ei laitos missä kuulustellaan, kylmät huoneet. Vaan varmistetaan ensin että asiakkaalla on hyvä olla siinä tilanteessa.
(Vanhemmat)

Kodinomainen, että askeettinen tai kliininen paikka voi olla myös pelottava
(Vanhemmat)

Ihanteellinen ympäristö kuvina

Vanhempien ryhmissä osallistujia pyydettiin myös etsimään aikakauslehddestä kuvia, jotka ilmentävät ihanteellista ympäristöä Barnahus-palvelukonseptille. Alle on koottu osallistujien keräämät ihanteellista ympäristöä ilmentävät kuvat.

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

Kaikilla Barnahus-yksikön ammattilaisilla tulee olla kokemusta lasten parissa työskentelystä

Keskustelijoilta kysyttiin, minkä alojen ammattilaisia palvelukokonaisuudessa olisi syytä olla mukana; heitä pyydettiin myös kuvailemaan, millaisia nämä ihmiset ihanteellisimmillaan olisivat. Seuraavia seikkoja nousi esiin varsin johdonmukaisesti molemmissa vanhempien ryhmissä:

- Kaikilla lapsen kanssa työskentelevillä ammattilaisilla tulee olla **runsaasti kokemusta lasten kohtaamisesta ja lasten parissa työskentelystä**.
- Erityisen tärkeää on, että lapsen kanssa työskentelevät aikuiset ovat **empaattisia ja kykenevät asettumaan lapsen tasolle** sekä kohtaamaan lapsen ikätasoisesti.
- Eri ammattiryhmistä todettiin, että **lapsen kannalta psykologeilla on keskeinen rooli**: psykologi osaa haastatella lasta johdattailematta sekä osaa auttaa lasta käsittelemään tapahtunutta. Tapauskohtaisesti lapsi saattaa tarvita myös terapeutin, lääkärin tai lastensuojeluviranomaisen apua.
- Tutkinnan kannalta puolestaan **poliisin läsnäolo prosessissa on tärkeä**, jotta samalla kertaa saadaan kerättyä materiaalia myös oikeudenkäyntiä varten. Myös tapausta hoitavalla poliisilla on syytä olla kokemusta ja osaamista lasten parissa työskentelystä.
- Kaiken kaikkiaan parasta olisi, että tapauksen parissa ja lapsen kanssa työskentelevä **tiimi pysyisi koko prosessin ajan samana**. Näin mahdollistetaan luottamuksen syntyminen lapsen ja ammattilaisten välille, vahvistetaan lapsen turvallisuuden tunnetta ja vähennetään lapseen kohdistuvaa kuormitusta.

”

Sellainen joka ymmärtää, että jos se on vaikka poliisi tai lääkäri, niin että se on erikoistunut nuoriin ja lapsiin.

(Vanhemmat)

Psykologinen puoli on tärkeä. Se (lapsi) tossa vaiheessa käsittelee jo mitä hänelle on tapahtunut, ja sitä käsittelyä varmasti psykologi osaa paremmin ohjata kuin keskimäärin konstaapeli tai komisario.

(Vanhemmat)

Sen pitäisi olla ryhmä, joka olisi mielellään se sama ryhmä. Että siellä on psykologia ja poliisia. Saadaan niin kuin laaja osaaminen sinne viranomaisten puolelle.

(Vanhemmat)

Ihanteellinen prosessi on nopea, mutta lapsentahtinen

Vanhempien mukaan prosessin tulisi olla **viranomaisten osalta nopea ja tehokas:**

- Haastatteluja tehdään mahdollisimman vähän ja vältetään tarpeetonta toistoa. Viranomaiset ovat myös tiiviisti tekemisissä keskenään ja tieto siirtyy saumattomasti eri tahojen välillä.
- Lasta haastattelee vain yksi henkilö ja muut seuraavat haastattelua videon välityksellä. Näin paitsi minimoidaan lapsen kohdistuva kuormitus, myös tehostetaan viranomaisten toimintaa ja varmistetaan, että kaikilla tahoilla on sama tieto tilanteesta.

Toisaalta etenemisen tulee tapahtua **lapsentahtisesti ja lapsen ehdoilla:**

- Lapsi saa rauhassa tutustua ammattilaisiin ennen prosessin alkua → Luottamuksen ja turvallisuuden tunteen syntyminen.
- Lapsi kohdataan ikätasoisesti, esimerkiksi leikkien, pelien ja piirtämisen kautta lähestyen.
- Koko prosessin ajan ”lapsi määrää tahdin” eli lasta ei saa painostaa, vaan lapsen tulee saada pitää taukoja ja edetä omaan tahtiinsa.

Ensimmäisessä vanhempien ryhmässä nostettiin **spontaanisti esiin idea lapselle nimettävästä omasta tukihenkilöstä:**

- Ihanteellisimmillaan lapselle nimettäisiin oma tukihenkilö eli yksi aikuinen, joka kulkee lapsen mukana koko prosessin ajan → Kaikista helpointa lapselle, yksi turvallinen aikuinen, johon voi luottaa ja johon voi turvautua.
- Kaiken kaikkiaan prosessin tulee välittää lapselle tunne, että hän on turvassa, hän voi luottaa ja häntä autetaan.

Tilanteen selvittämisen lisäksi tärkeitä toimintoja ovat jälkihoidon varmistaminen ja lapselle mieleinen tekeminen

Vanhempien ryhmissä tuotiin esille seuraavia toimintoja, jotka Barnahus-palvelun tulisi sisältää:

- Tilanteen **perusteellinen selvittäminen** mahdollista oikeudenkäyntiä silmällä pitäen: moniammatillinen tiimi selvittää lapsen tilanteen ja varmistaa että hän on turvassa.
  - **Jälkihoidon ja seurannan merkitystä korostettiin vahvasti.** Lapsen tukeminen ja auttaminen ei saa loppua lyhyeen, vaan tukea – kuten terapiaa – tulee olla saatavilla niin pitkään kuin lapsi tarvitsee. Parhaimmillaan lapselle tehdään jälkihoitosuunnitelma jo käsittelyn aikana. Tapauksen käsittelyn jälkeen lapsen hyvinvointia tulee seurata viranomaisen toimesta.
  - Muiden toimintojen ohella lapsilla tulisi olla **mahdollisuus ikätasoiseen mieleiseen tekemiseen**, jonka parissa he voisivat pitää pienen tauon ja ottaa hieman aikaa itselleen.
  - Yksittäisemmin ehdotettiin myös matalan kynnyksen päivystystä yhtenä toimintona. Päivystyksestä lapsi voisi hakea itsekin apua vaikka kaverinsa kanssa, mikäli lapsi ei syystä tai toisesta halua vanhempiaan mukaan prosessiin.
- Ylipäätään koko Barnahus-palvelukokonaisuuden tulisi viestiä lapselle, että **asiat järjestyvät, apua on tarjolla ja tapahtunut ei ole missään määrin lapsen syytä.**

”

Että se jatkohoitosuunnitelma olisi saatu siellä. Ja tiedettäis, milloin ja minne ollaan menossa juttelemaan hoidollisesti.

(Vanhemmat)

Joku seurantaprosessi pitää olla myös, ettei se hokkus pakkus vaan katoa siitä. Kerralla purkkiin, joo, mutta sitten sitä seurantaa.

(Vanhemmat)

Video Barnahus-käynnistä sai erittäin myönteisen vastaanoton

Lasten ja nuorten ryhmissä osallistujille näytettiin video “Mitä tapahtuu, kun tulen oikeuspsykologiseen haastatteluun?” Video sai **hyvin myönteistä palautetta** osallistujilta.

Videosta **välittyi se, että lapsi huomioidaan** ja tilanne pyritään tekemään lapselle niin helpoksi ja miellyttäväksi kuin mahdollista. Seuraavia seikkoja nostettiin tässä merkityksessä esiin sekä tyttöjen että poikien ryhmässä:

- Ammatillaiset **ottavat lapsen lämpimästi vastaan** ja tulevat tervehtimään → Lapsi saa rauhassa tutustua mukana oleviin aikuisiin ennen asian varsinaista käsittelyä.
- Haastattelussa **lapsi saa jutella ensin mukavista ja itselleen tärkeistä asioista**, kuten harrastuksistaan → Näin myös rakennetaan luottamusta lapsen ja haastattelijan välille.
- **Prosessissa edetään lapsen tahtiin**, lapsi saa pitää taukoja ja lasta ei painosteta tai pakoteta kertomaan mistään asioista.
- Haastattelutilanteessa lapsen kanssa on vain yksi henkilö ja muut seuraavat keskustelua videon välityksellä.

”

Vaikutti se miltä se näytti, tosi lapselle sopivalta. Siellä on ammattilaisia auttamassa ja lämmin vastaanotto lapselle.

(Työtöt)

Ne piti taukoja keskustelun välillä, että se lapsi sai aikaa olla oma itsensä. Ja poliisi ja joku toinen kuunteli keskustelua, että ne ei ollut siinä huoneessa. Lapselle ei tullut ylikuormittunut olo.

(Työtöt)

Hyvä ja turvallinen fiilis mennä omaan tahtiin, eikä suoraan liukuhihnalta pommittaa kysymyksiä.

(Poijat)

Lasten ja nuorten Barnahus-mallia koskevat toiveet ja odotukset vastaavat vanhempien ryhmissä esille tullutta

Lasten ja nuorten kanssa keskusteltiin vielä, **mitä he nyt tämän videon nähtyään ajattelevat Barnahus-palvelumallista ja millainen se olisi ihanteellisimmillaan**. Todettakoon, että keskustelussa esille nousseet seikat vastaavat paljolti vanhempien ryhmissä esille tullutta:

- Myös lapset ja nuoret kuvasivat ihanteellista **Barnahus-ympäristöä kodinomaiseksi ja ei-laitosmaiseksi**. Tilat saisivat olla värikkäät, ja lapsille voisi olla tarjolla mieluista tekemistä → Luo lapselle turvallisuuden tunnetta.
- Osallistujat pitivät tärkeänä, että Barnahusissa työskentelevillä **ammattilaisilla on kokemusta nimenomaan lasten kanssa olemisesta ja lasten haastattelemisesta** → Osaavat haastatella lasta oikealla tavalla lasta kuormittamatta ja osaavat luoda luottamussuhteen lapseen. Keskeisenä ammattiryhmänä mainittiin **psykologit**, joilla katsottiin olevan tarvittavaa osaamista tässä asiassa.
- Myös lasten ja nuorten ryhmässä pidettiin kannatettavana ajatusta siitä, että lapsella olisi yksi oma **”tukihenkilö”, joka kulkisi mukana koko prosessin ajan** → Lapsen on helpompi muodostaa luottamussuhde yhteen aikuiseen, vrt. henkilöiden vaihtuminen voi hämmentää ja kuormittaa lasta.
- Yksittäisemmin poikien ryhmässä tuotiin myös esiin, että parhaimmillaan lapsi saisi vaikuttaa oman **”tukihenkilönsä”** tai haastattelijan valintaan. Esimerkiksi haastattelijan sukupuolella koettiin olevan joissain tapauksissa uhrille merkitystä.

”

Jotain kukkia ja lasten piirustuksia seinillä. Semmoinen kotoisa. Ehkä niitä pieniä lapsia mieltii eniten. Se mistä pienet lapset saa mukavan olon, niin kaikki muutkin saa.

(Pojat)

Toi oli hyvä että ei hätää. Ja just se on hyvä että siinä on se psykologi mieluummin keskustelemassa sen lapsen kanssa kuin se poliisi. Poliisi voi olla pelottava, tai kumminkin semmoinen virallisempi taho kuin tommonen kiltti täti.

(Pojat)

Kun joku ihminen on kauan, luottamus kasvaa. Jos joka kerta ois eri ihminen, se sekoottaa sitä, että mitä tälle pitää sanoa, tietääks se kaiken vai mitä.

(Tytöt)

Tiedottamisen materiaaleista

Tulokset kvalitatiivisesta tutkimuksesta

Videot toimivat hyvin tiedottamisen materiaaleina

- **Tell Someone You Trust -video** sai myönteisen vastaanoton - juuri tällaisen videon katsottiin sopivan hyvin esim. kouluissa esitettäväksi.
- **Kiko ja Käsi -video** sai nuorten ryhmässä kiitosta **helposti ymmärrettävästä ja lempeästä kerronnan tavasta.**
- Vanhemmille suunnatut kirjalliset ohjeet sisälsivät pääasiassa tärkeää asiaa, mutta tekstit tuntuvat liian pitkiltä, jaarittelevilta ja osin vaikealukuisilta. **Jotta vanhempien huomio saadaan kiinnitettyä asiaan, tekstejä tulisi tiivistää, lisätä visuaalisia elementtejä, tai tietoiskun voisi toteuttaa videomuotoisena.**
- Aiheeseen liittyvissä materiaaleissa olisi syytä viestiä myös verkkovälitteisestä hyväksikäytöstä. Etenkin tämä teema nimittäin huolestutti vanhempia ja he kokevat, että asiaa on vaikeaa valvoa ja siihen on vaikeaa puuttua. Tästä syystä toivottiinkin hyvin **konkreettisia ohjeita ja työkaluja verkossa tapahtuvan hyväksikäytön ehkäisemiseksi.**
- Tietoa jäätiin kaipaamaan myös siitä, **miten tunnistaa lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö sekä konkreettisia ohjeita siitä, miten tulisi toimia, kun saa tietää lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä.**
- Kaiken kaikkiaan tiedon tulee olla todella **helposti ymmärrettävää, mahdollisimman käytännönläheistä ja tiivistä**, jotta siihen tutustuisi myös silloin, kun asia ei ole akuutti, eli ennaltaehkäisevästi.

Liitteet

Ryhmä 1: Vanhemmat		
Sukupuoli	Ikä	Lapset
Nainen	48	tytär 13-v
Mies	37	tyttäret 0, 2 ja 14-v
Mies	47	tyttäret 11 ja 15-v
Nainen	43	tyttäret 12 ja 15-v
Mies	45	tyttäret 5, 10 ja 14-v
Nainen	46	pojat 8 ja 12-v
Nainen	39	tyttäret 12 ja 13-v
Mies	50	tyttö 14-v ja poika 16-v

Ryhmä 2: Vanhemmat		
Sukupuoli	Ikä	Lapset
Nainen	55	poika 13-v
Mies	47	tyttäret 2, 5, 8, 12 ja 14-v
Mies	43	tytär 15-v
Mies	59	poika 14-v
Nainen	39	pojat 16 ja 19-v
Nainen	44	tytöt 10 ja 13-v, pojat 11 ja 11-v
Nainen	46	tytär 15-v
Nainen	41	tyttö 16-v ja poika 17-v

Ryhmä 3: Tytöt	
Tyttö	13
Tyttö	13
Tyttö	16
Tyttö	17
Tyttö	15
Tyttö	15
Tyttö	14
Tyttö	17

Ryhmä 4: Pojat	
Poika	16
Poika	12
Poika	14
Poika	13
Poika	12
Poika	15
Poika	16
Poika	16

KVANTITATIIVINEN TUTKIMUSRAPORTTI

Tutkimuksen toteutus

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

Tutkimuksen toteutus

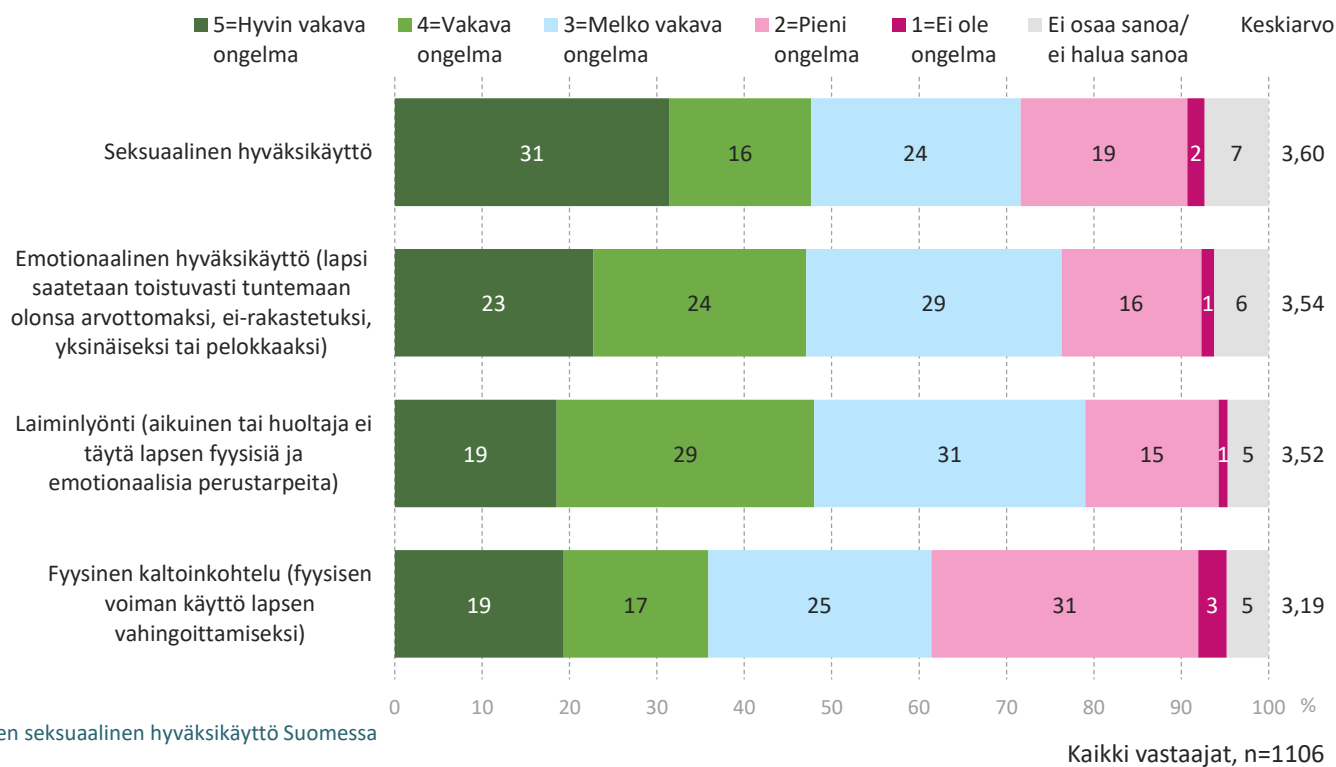
- Haastattelut tehtiin Taloustutkimuksen Internet-paneelissa (n=1106). Tilastollisesti edustava otos koostuu Manner-Suomessa asuvista 18–79-vuotiaista henkiköistä. Tutkimuksen jälkimmäiseen, henkilökohtaisia kokemuksia käsittelevään osioon vastasi 91 prosenttia niistä vastaajista, jotka täyttivät kyselyn ensimmäisen, yleisen osion (n=1004). Aineisto kerättiin 8.–14.2.2023
- Lisädatankeruu tehtiin 14.4.–18.4.2023. Se koostui viidestä kysymyksestä ja koski palvelujärjestelmän toimintaa Tähän kyselyyn saatiin 927 vastausta, joten yli 90 prosenttia alkuperäiseen kyselyyn vastanneista vastasi myös lisäkyselyyn.

Yleinen huoli ja tietoisuus

Hieman alle puolet suomalaisista kokee, että lapsiin kohdistuva väkivalta on vakava ongelma Suomessa

Kuinka vakavia ovat mielestäsi seuraavat lasten hyväksikäyttöön liittyvät ongelmat ovat Suomessa?

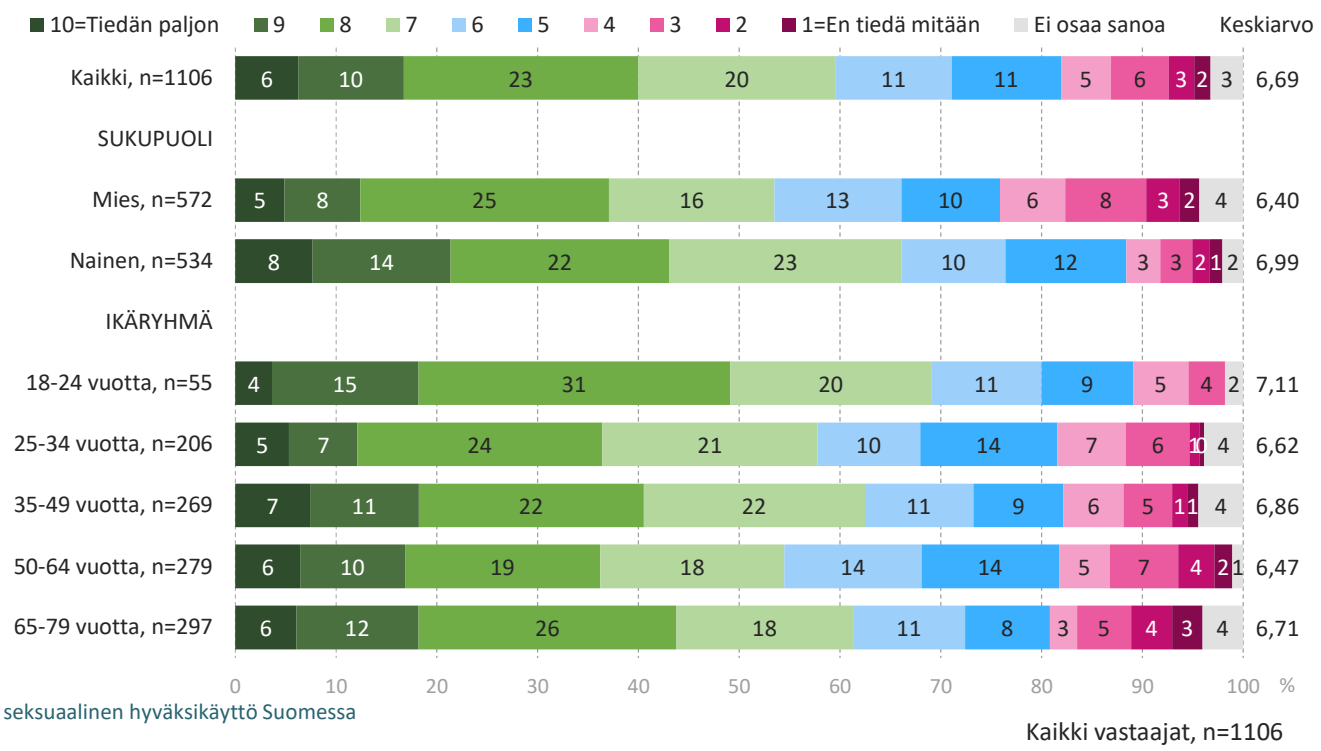

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

- 47 prosenttia suomalaisista kokee lapsiin kohdistuvan väkivallan vakavaksi tai erittäin vakavaksi ongelmaksi Suomessa
- Vastaava osuus emotionaalisen hyväksikäytön kohdalla on 47 %, laiminlyönnin kohdalla 48 % ja fyysisen kaltoinkohtelun kohdalla 36 %.
- Naiset rankkaavat erilaiset hyväksikäytön tavat miehiä useammin vakaviksi ongelmiksi Suomessa
- Ikäryhmien osalta tulokset muistuttavat U-kuvaajaa eli nuorimmat aikuiset ja vanhimat pitävät lasten hyväksikäytön eri muotoja muita useammin vakavana ongelmana. 35-49-vuotiaat puolestaan näkevät kaikkein harvimmoin eri muotoja vakavina ongelmina. Tässä ikäryhmässä on kaikkein tavallisinta, että perheessä on alaikäisiä lapsia.
- Matalasti koulutetut pitävät korkeasti koulutettuja useammin hyväksikäytön eri muotoja ongelmapitoisina.

Hyvin harva suomalainen kokee, ettei tiedä asioista, jotka liittyvät lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön

Kuinka paljon ajattelet tietäväsi asioista, jotka liittyvät lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön (mitä on lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, mitkä ovat lasten seksuaalisen hyväksikäytön riskit ja seuraukset jne.)? Arvioi asteikolla 1–10, jossa 1 tarkoittaa, että ”en tiedä mitään” ja 10 tarkoittaa, että ”tiedän paljon”

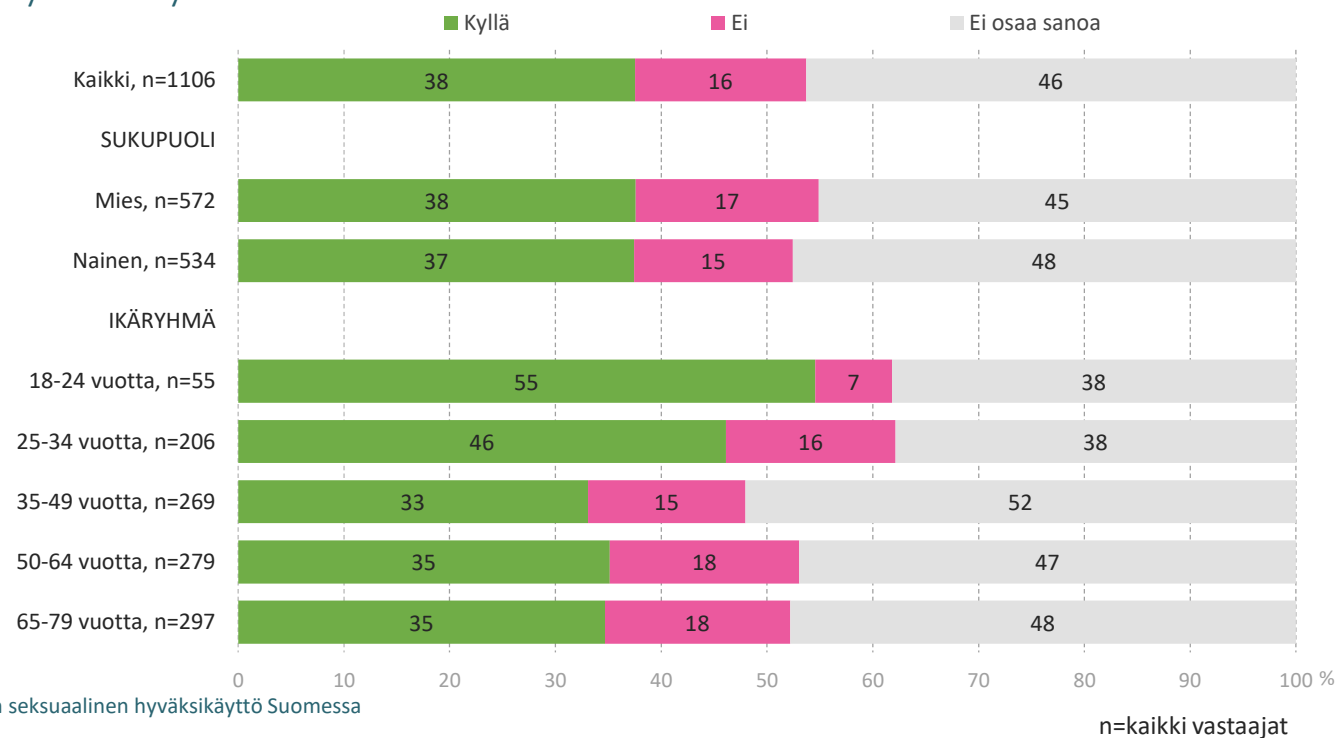

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

- 59 prosenttia suomalaisista ajattelee tietävänsä vähintään melko paljon asioita jotka liittyvät lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön (7-10 asteikolla 1-10, jossa 1 tarkoittaa, että ”en tiedä mitään” ja 10 tarkoittaa, että ”tiedän paljon”
- Naisten kokema tietotaso on miehiä parempi ja 18–24-vuotiaiden kokema tietotaso on muita ikäryhmiä korkeampi.

Nuoret aikuiset kokevat pystyvänsä tunnistamaan sellaisen käyttäytymisen lasta kohtaan, joka viittaa seksuaaliseen hyväksikäyttöön

Luuletko pystyväsi tunnistamaan sellaisen käyttäytymisen lasta kohtaan, joka viittaa seksuaaliseen hyväksikäyttöön

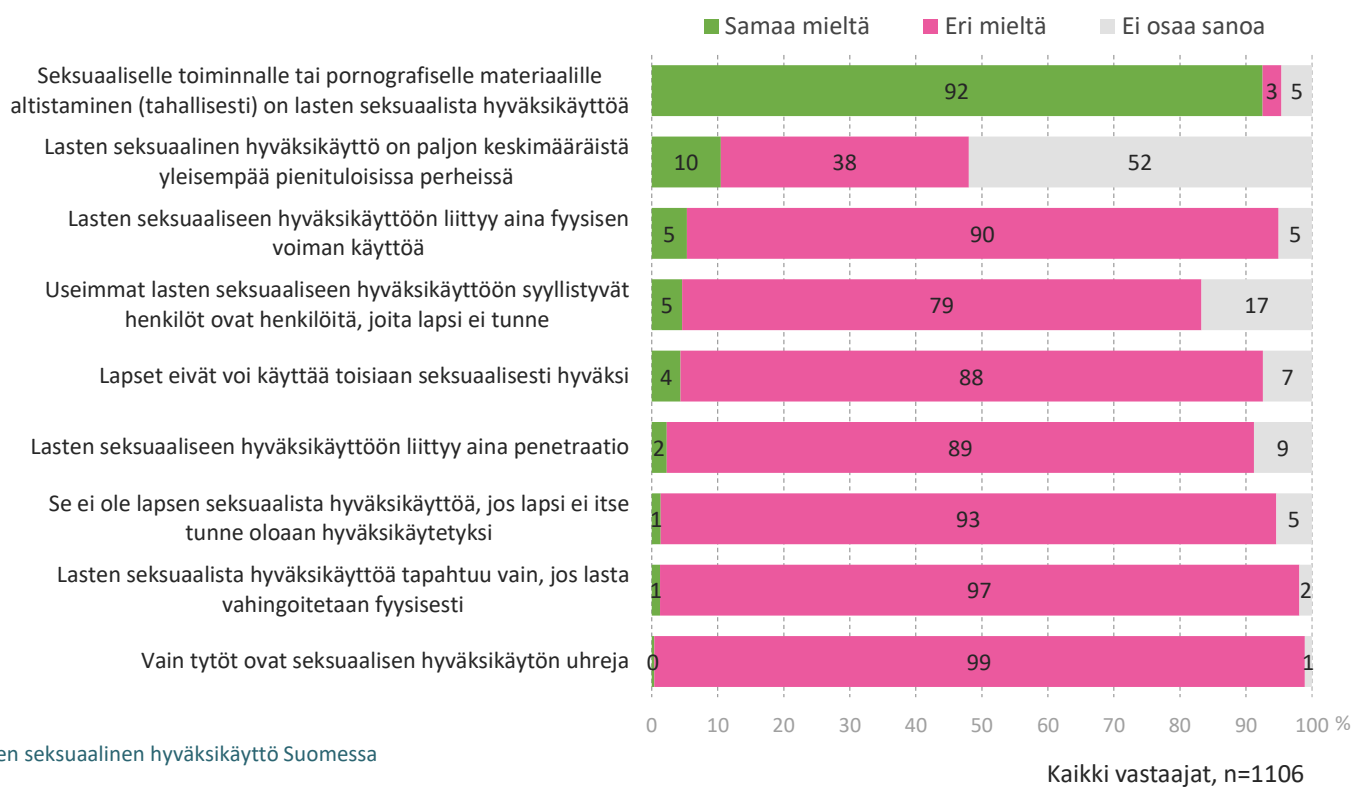

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

- Kolmasosa suomalaista kokee pystyvänsä tunnistamaan sellaisen käyttäytymisen lasta kohtaan, joka viittaa seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja 16 prosenttia kokee, ettei tähän kykenisi
- Varsinkin nuoret aikuiset kokevat pystyvänsä tunnistamaan tällaisen käyttäytymisen, mitä voidaan pitää rohkaisevana signaalina, koska nuoremmat sukupolvet altistuvat muita enemmän kaikenlaisille uusille uhkille sosiaalisen median käytön kautta.

Tietotaso

Seksuaalisen hyväksikäytön määritelmistä vallitsee absoluuttinen yhteisymmärrys

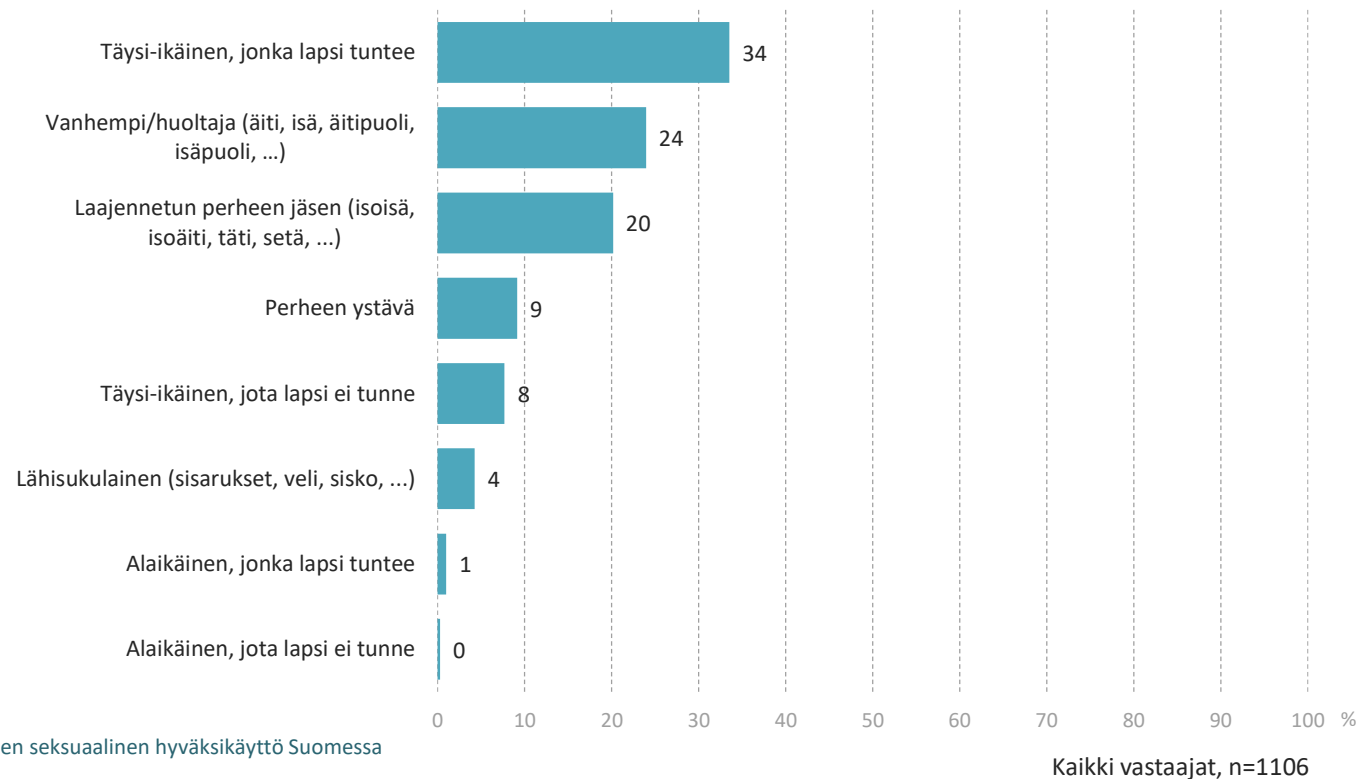

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

- 92 prosenttia suomalaisista ajattelee, että seksuaaliselle toiminnalle tai pornografiselle materiaalille altistaminen (tahallisesti) on lasten seksuaalista hyväksikäyttöä
- Viisi prosenttia tai alle ajattelee, että Lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyy aina fyysisen voiman käyttöä, että useimmat lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön syyllistyvät henkilöt ovat henkilöitä, joita lapsi ei tunne, että lapset eivät voi käyttää toisiaan seksuaalisesti hyväksi tai että lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyy aina penetraatio
- Kysymys siitä, onko lasten seksuaalinen hyväksikäyttö on paljon keskimääräistä yleisempää pienituloisissa perheissä, oli hankalampi: puolet vastaajista ei osannut ottaa siihen kantaa. 10 prosenttia ajattelee, että asia on näin. Tutkimuksissa on havaittu, että matala sosioekonominen status ja seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi joutuminen korreloivat keskenään. Toisaalta yhteys on melko heikko.

Lapsen tunteva täysi-ikäinen henkilö koetaan todennäköisimmin lasta seksuaalisesti hyväksikäyttäväksi henkilöksi

Kuka seuraavista henkilöistä mielestäsi käyttää todennäköisimmin lasta seksuaalisesti hyväksi? Valitse vain yksi vastaus.

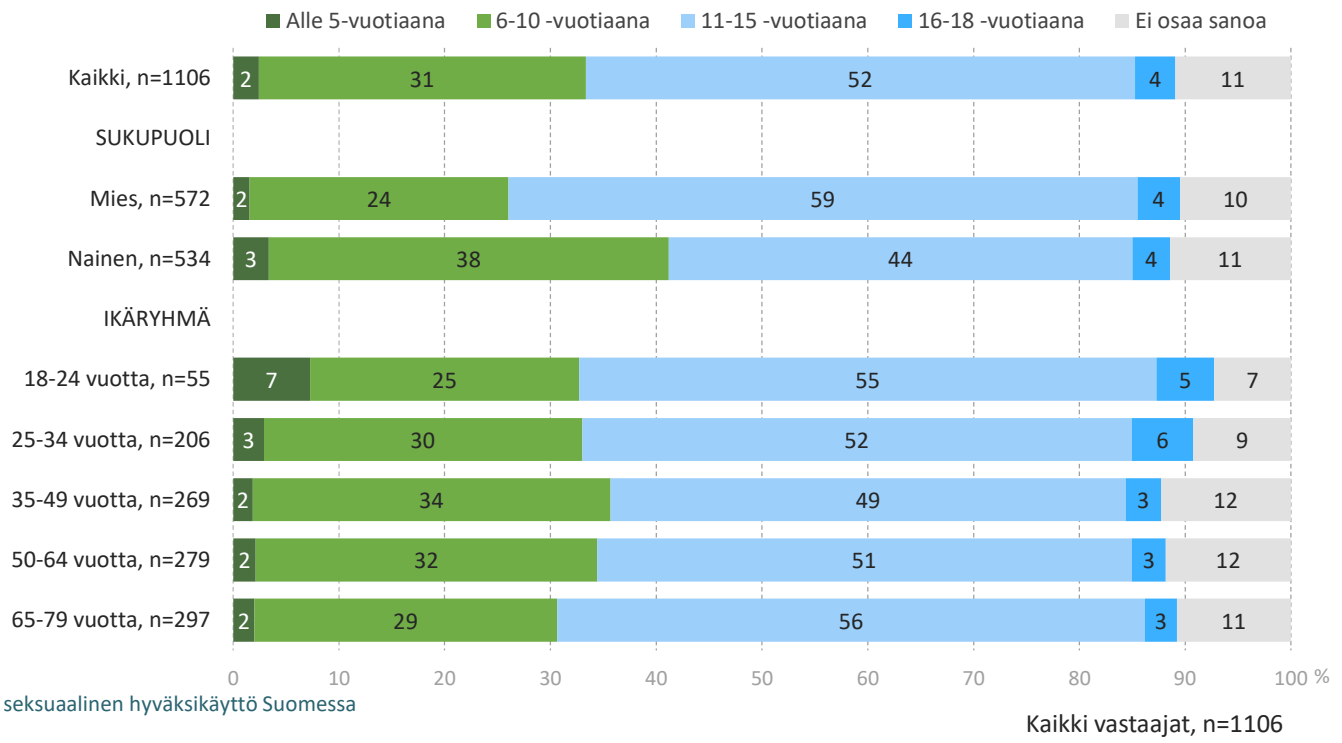

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

- Lapsen tunteva täysi-ikäinen koetaan todennäköisimmin lasta seksuaalisesti hyväksikäyttäväksi henkilöksi (34 %)
- Toiseksi ja kolmanneksi yleisimmät vastaukset olivat vanhempi/huoltaja (24 %) ja laajennetun perheen jäsen (isoisä, isoäiti, täti, setä jne.) (20 %)
- Täysi-ikäinen henkilö, jota lapsi ei tunne oli todennäköisin tekijä 8 prosentin mielestä

Puolet vastaajista ajattelee, että lapsi joutuu todennäköisimmin seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi 11–15-vuotiaana

Minkä ikäisenä uskot lapsen todennäköisimmin joutuvan seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi?

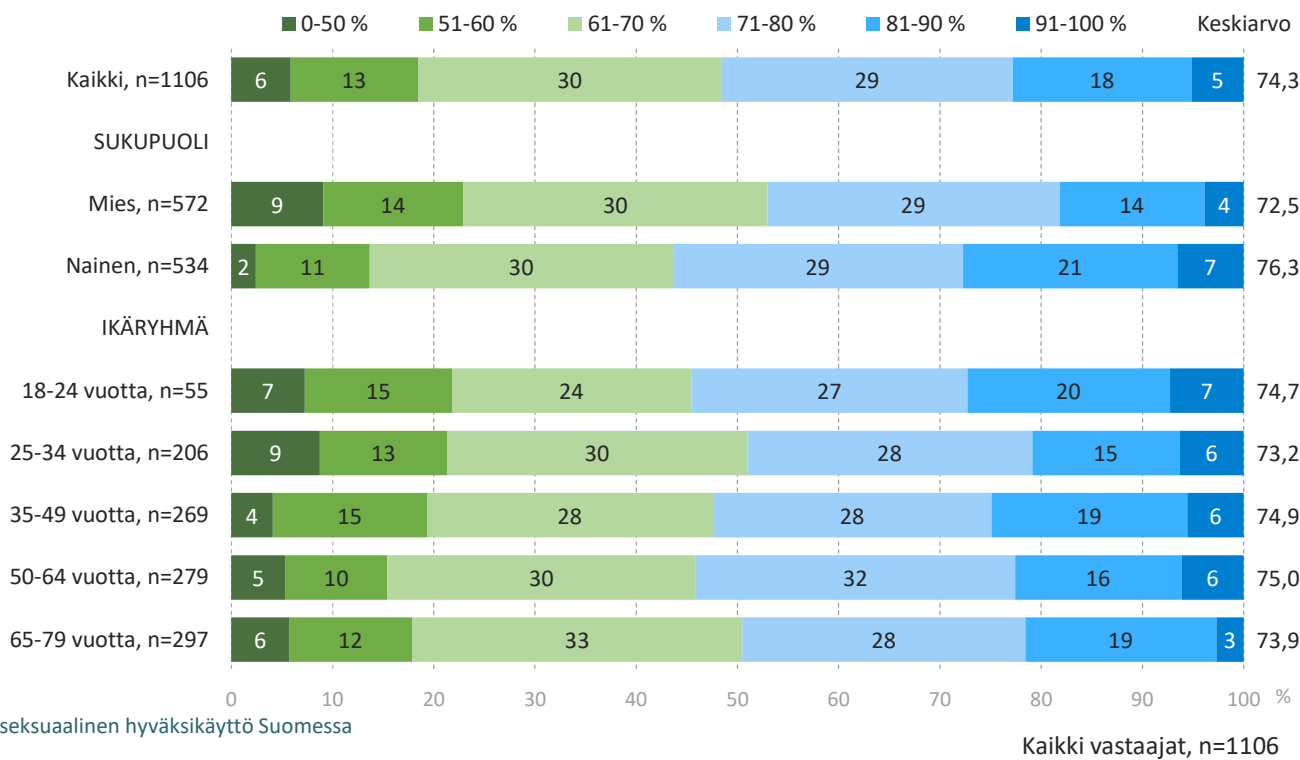

- Puolet vastaajista ajattelee, että lapsi joutuu todennäköisimmin seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi 11–15-vuotiaana
- Kolmasosa uskoo, että tämä tapahtuu todennäköisimmin 6 ja 10 ikävuoden välillä. Näin ajattelevat varsinkin naiset.
- Tyypillisesti hyväksikäyttö alkaa ennen teini-ikää, mutta viimeisin hyväksikäyttö tapahtuu todennäköisesti 13 ja 15 ikävuoden välillä. Tässä iässä tapahtuu todennäköisesti myös pahin seksuaalisen hyväksikäytön muoto.

Vastaajat arvioivat keskimäärin, että kolme neljästä lasten hyväksikäyttäjistä on miehiä

Sekä miehet että naiset käyttävät lapsia seksuaalisesti hyväksi. Arvioi, kuinka suuri osa hyväksikäyttäjistä on miehiä (%).

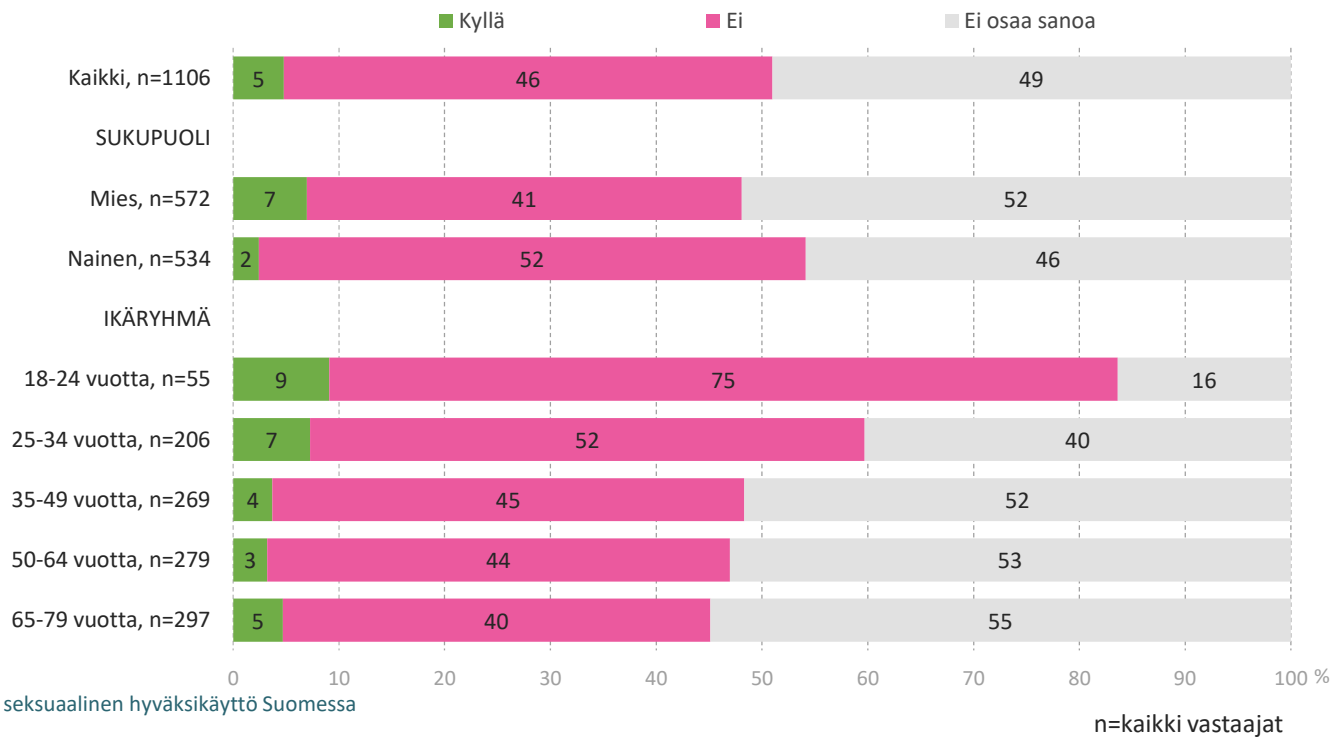

- Vastaajat arvioivat keskimäärin, että kolme neljästä lasten hyväksikäyttäjistä on miehiä ja yksi neljästä naisia.
- Käsityksissä ei ole merkittäviä eroja sosiodemografisen ryhmän mukaan.
- Yli 90 prosenttia hyväksikäyttäjistä on miehiä Suomessa, joten miesten arvioidussa osuudessa on aliarviointia vastaajien keskuudessa. Toisaalta 23 prosenttia arvioi, että osuus on yli 80 prosenttia.

Käsitykset hyväksikäytöstä ja keinot ennaltaehkäistä hyväksikäyttöä

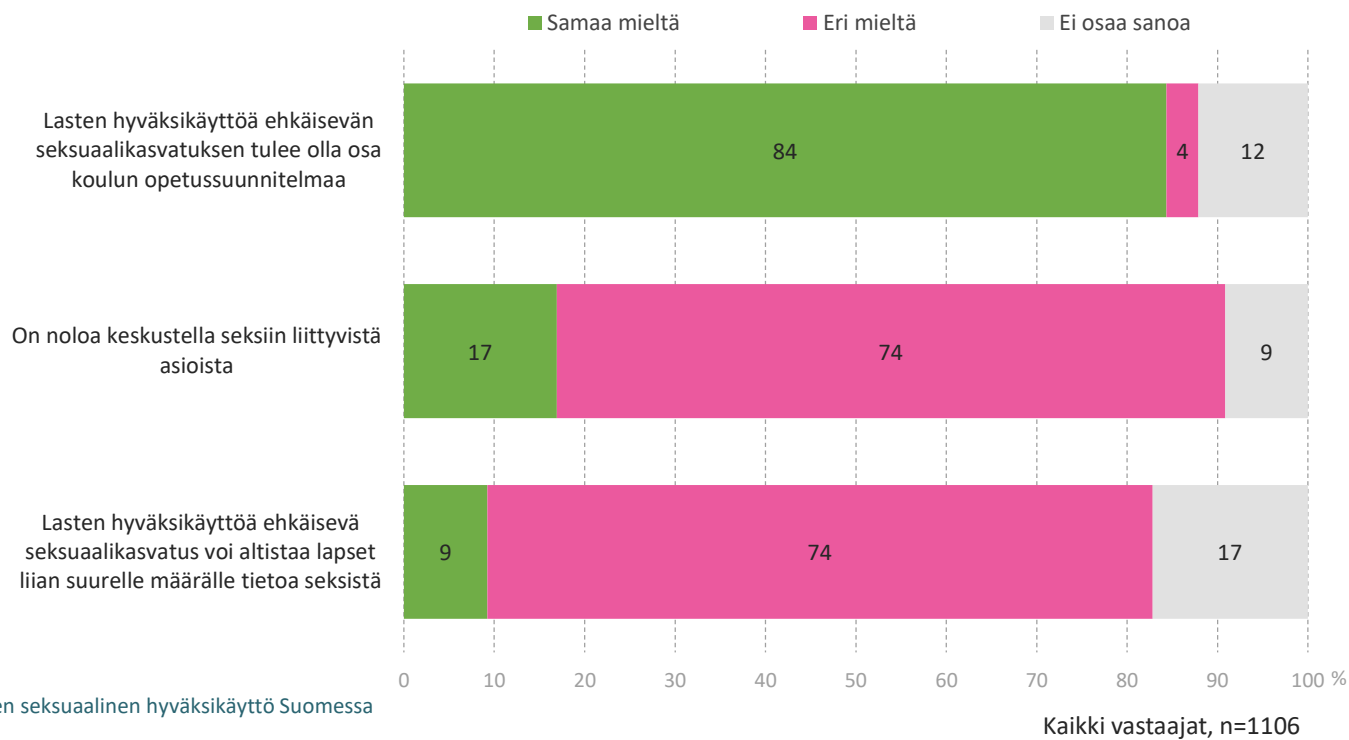
Erityisesti nuoret aikuiset vaativat kouluilta enemmän informaatiota siitä, kuinka estää ja suojella lapsia seksuaaliselta hyväksikäytöltä

Antavatko koulut mielestäsi riittävästi tietoa lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisystä ja suojelemisesta?

- Vain viisi prosenttia suomalaisista ajattelee, että koulut tarjoavat tarpeeksi informaatiota siitä, kuinka estää ja suojella lapsia seksuaaliselta hyväksikäytöltä. Puolet ei kyennyt muodostamaan mielipidettä ja lähes puolet ajatteli, että koulut eivät tee työtään hyvin.
- Erityisen hälyyttävää on, että 75 % nuorista aikuisista (18– 24-vuotiaat) on sitä mieltä, että koulut eivät tarjoa tarpeeksi informaatiota. Heillä on tuoreimmat kokemukset ja tiedot asiasta.

Yksi kymmenestä uskoo, että lasten hyväksikäyttöä ennaltaehkäisevä valistus saattaa altistaa lapset liian isolle määrälle informaatiota seksistä

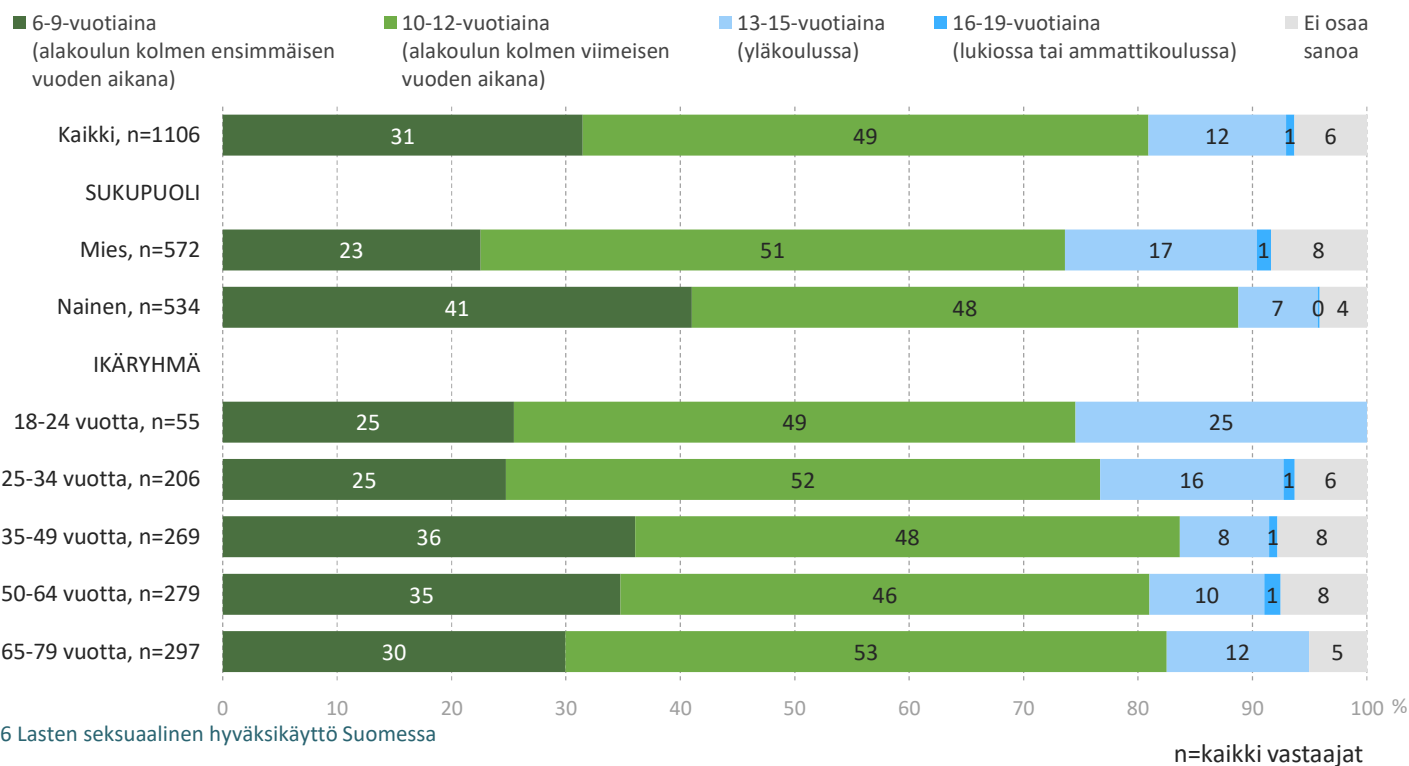

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

- 84 prosenttia ajattelee, että lasten seksuaalisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyyn tähtäävän valistuksen pitäisi olla osa koulujen opetusohjelmaa.
- Yksi kuudesta tuntee, että on liian kiusallista puhua seksiin liittyvistä asioista. Tämä on yleisempää miesten keskuudessa.
- Yksi kymmenestä uskoo, että lasten hyväksikäytön estämiseen tähtäävä valistus saattaa altistaa lapset liian isolle määrälle informaatiota seksistä.

Naiset ajattelevat miehiä useammin, että lapsille voi jakaa jo varhaisessa vaiheessa informaatiota lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä

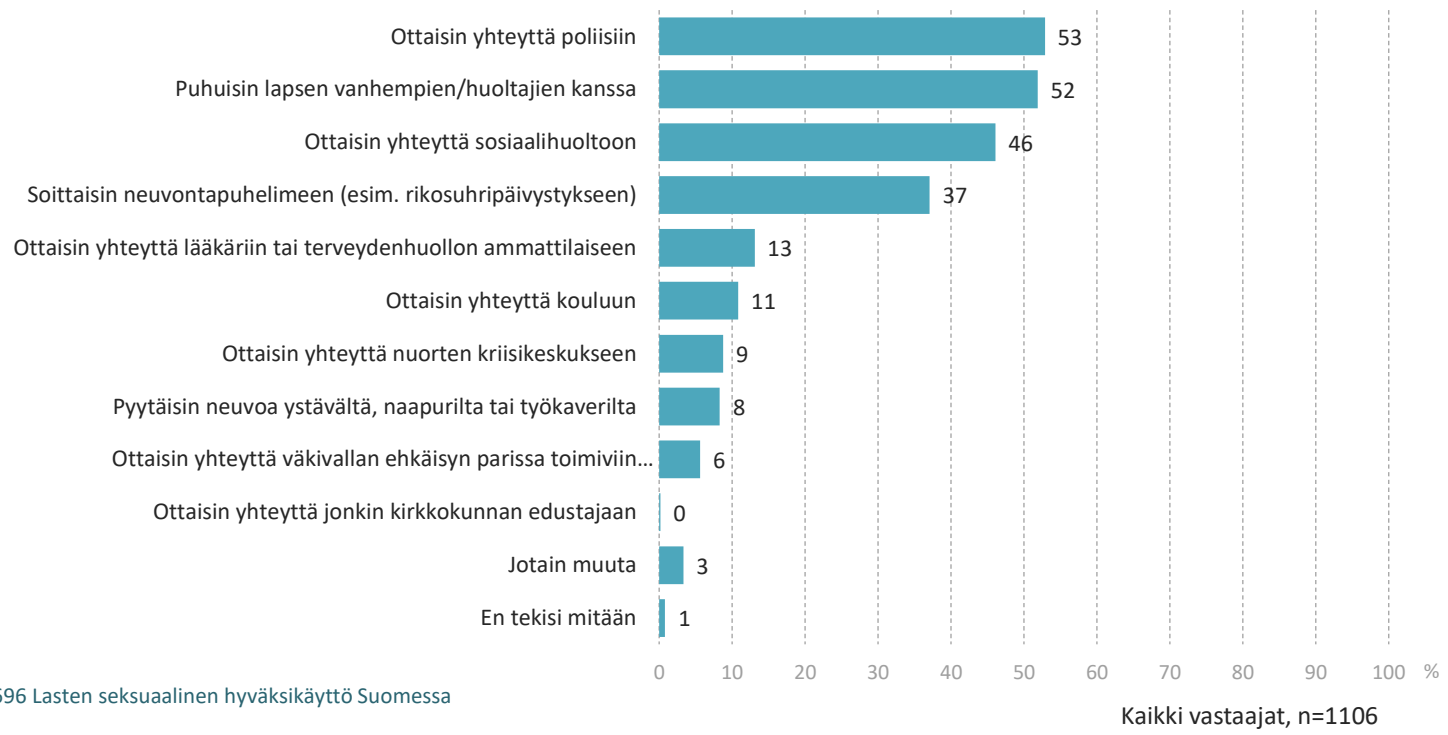
Minkä ikäisten lasten pitäisi mielestäsi saada tietoa lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä?

- Puolet suomalaisista ajattelee, että lasten pitäisi saada informaatiota lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä, kun he ovat 10–12-vuotiaita.
- Kolmasosa ajattelee, että lasten pitäisi saada informaatiota lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä, kun he ovat 6–9-vuotiaita.
- Miesten ja naisten välillä on iso ero: naisten mielestä lapsia voi valistaa nuoremmalla iällä, kun taas miehistä oipa 17 prosenttia ajattelee, että vasta teini-ikä on oikea ikä tällaiselle informaatiolle.

Poliisi, vanhemmat, sosiaalitoimistot ja auttava puhelin ovat ensimmäisiä tahoja, joihin ihmiset ottavat yhteyttä, jos epäilevät seksuaalista hyväksikäyttöä

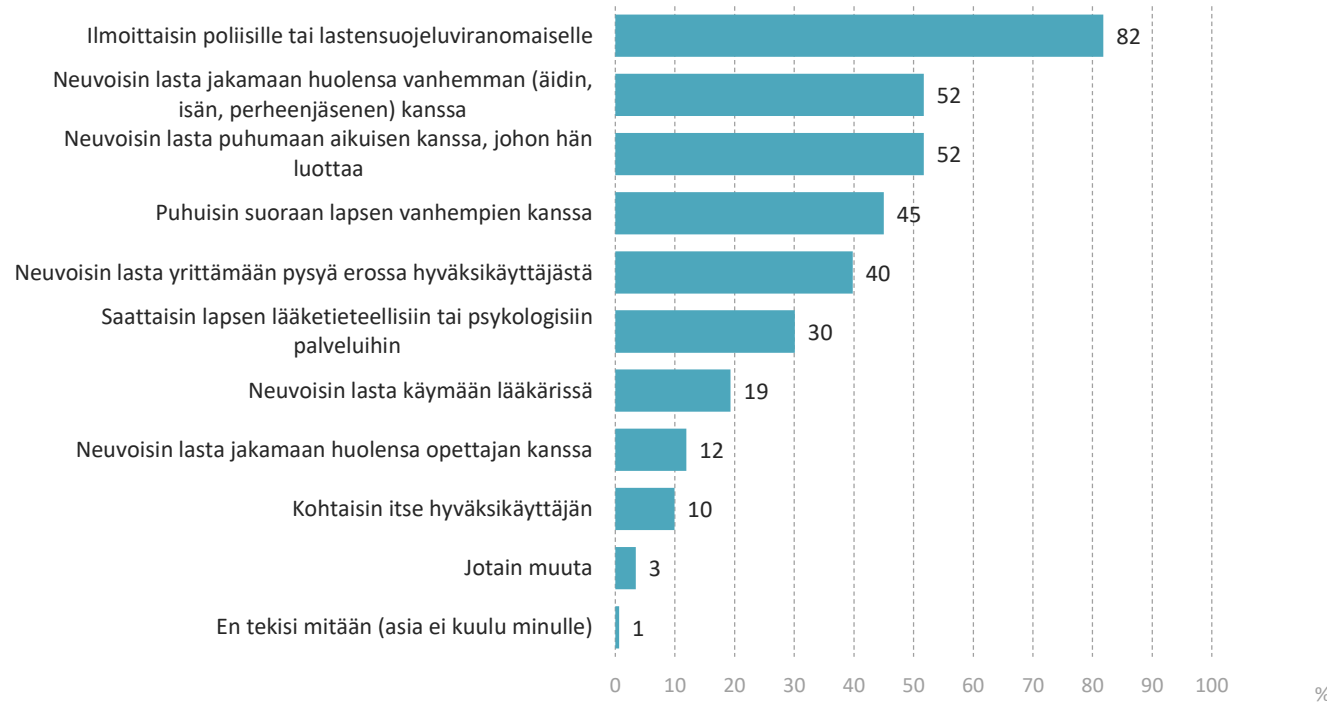
Luuletko pystyväsi tunnistamaan sellaisen käyttäytymisen lasta kohtaan, joka voi viitata mahdolliseen seksuaaliseen hyväksikäyttöön?

- Jos ihmiset epäilevät, että lapsi on altistunut seksuaaliselle hyväksikäytölle, ottaisivat he ensin yhteyttä poliisiin (53 %), puhuisivat lapsen vanhemmille (52 %), ottaisivat yhteyttä sosiaalitoimistoon (46 %) tai soittaisivat auttavaan puhelimeen.
- Miehet ottaisivat naisia useammin yhteyttä poliisiin, ja naiset miehiä useammin sosiaalitoimistoon tai auttavaan puhelimeen.
- Eläkeikäiset (65-) olisivat taipuvaisempia puhumaan lapsen vanhemmille kuin ottamaan yhteyttä poliisiin.

Nuoret aikuiset ohjaisivat lapsen muita todennäköisemmin terveys- tai psykologipalveluiden pariin seksuaalisen hyväksikäytön tapauksissa

Jos epäilet, että lapsi on vaarassa joutua seksuaaliseen hyväksikäyttöön, mitä tekisit ensiksi?

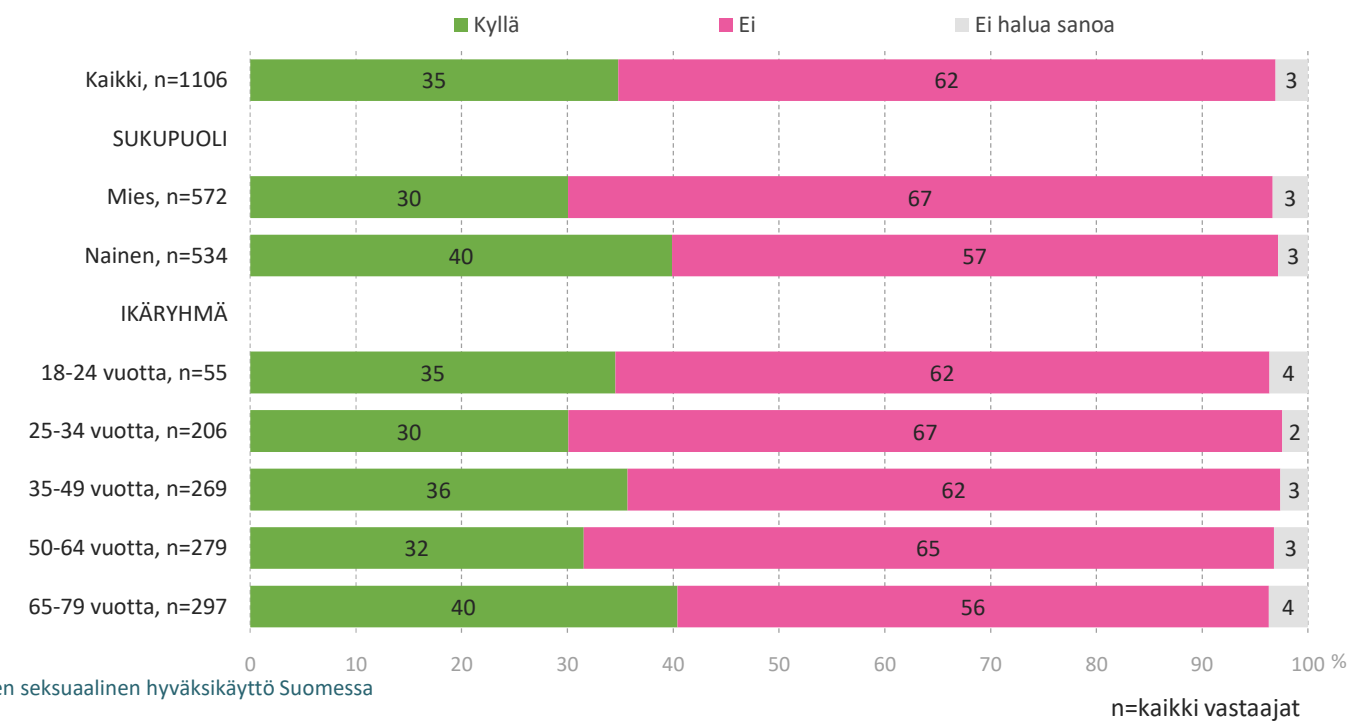
6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

Kaikki vastaajat, n=1106

- Poliisin tai sosiaalitoimiston informoiminen olisi yleisin asia, jonka ihmiset tekisivät, jos heidän tuntemansa lapsi uskoutuisi heille seksuaalisesta hyväksikäytöstä.
- Naiset (60 %) neuvoisivat miehiä (44 %) useammin useammin lasta keskustelemaan aikuisen kanssa, johon lapsi luottaa, ja menisivät mukaan terveys- ja psykologipalveluihin lapsen kanssa. (38 % vs. 23 %).
- Miehet kohtaisivat hyväksikäyttäjän useammin itse.
- Mitä nuorempi vastaaja on, sitä todennäköisemmin hän lähtisi lapsen kanssa terveys- ja psykologipalveluihin, mikä todennäköisesti kertoo nuorempien alemmasta kynnyksestä keskustella mielen-terveysongelmista.

Kolmannes on tietoinen jostakin organisaatiosta/ohjelmasta, johon voi olla yhteydessä tiedon saamiseksi lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä

Oletko tietoinen jostain organisaatiosta, joihin voit ottaa yhteyttä saadaksesi tietoa lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä, jos tarvitset tällaisia tietoja/neuvoja?

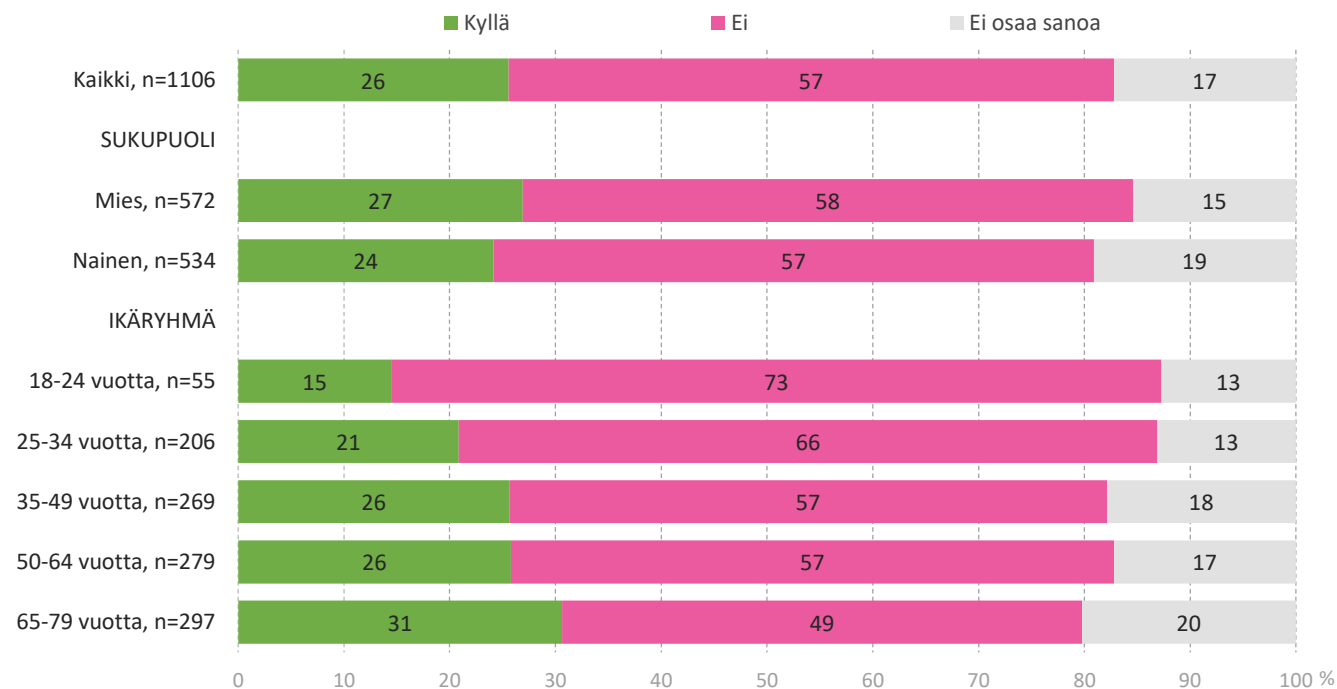

- Kolmannes vastaajista on tietoinen jostakin organisaatiosta/ohjelmasta, johon voi olla yhteydessä, mikäli tarvitsee tietoa/neuvoja lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

Joka neljäs on huomannut lasten hyväksikäyttöä ennaltaehkäiseviä ja lapsia hyväksikäytöltä suojaavia kampanjoita

Oletko huomannut kampanjoita, jotka koskevat lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisystä tai siitä suojelemisesta?

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

- Neljännes on huomannut lasten hyväksikäyttöä ennaltaehkäiseviä ja lapsia hyväksikäytöltä suojaavia kampanjoita
- Mitä vanhempi vastaaja on sitä todennäköisempää on, että hän on huomannut kampanjoita. Tämä korostaa tarvetta osoittaa kampanjoita nimenomaan nuorille.

Henkilökohtaiset kokemukset ja selvitysprosessit

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

Euroopan unionin
yhteisrahoittama

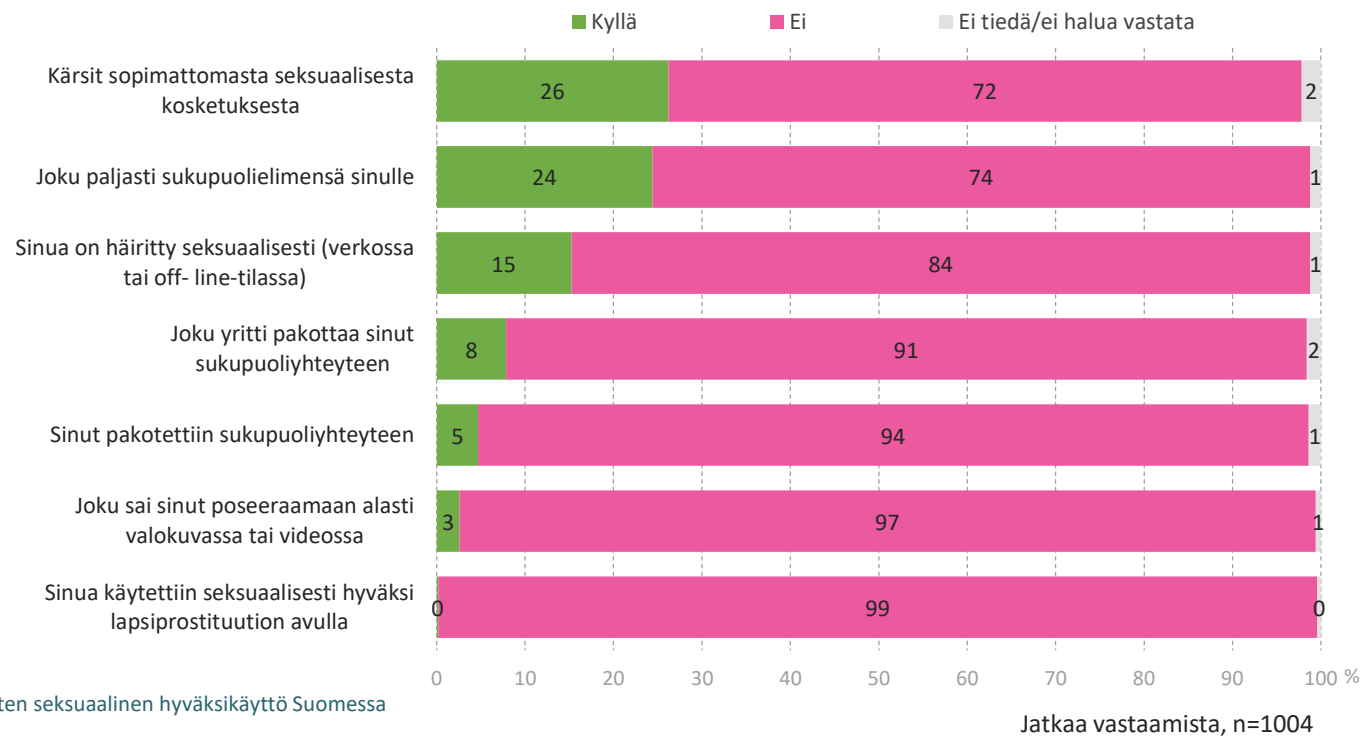
COUNCIL OF EUROPE

Euroopan neuvoston
yhteisrahoittama ja toteuttama

Nuoret aikuiset ovat kärsineet muita enemmän seksuaalisesta (online) häirinnästä, mutta muita vähemmän epäsopivasta koskettelusta

Oletko kokenut jotain seuraavista (ennen kuin täytit 18 vuotta)?

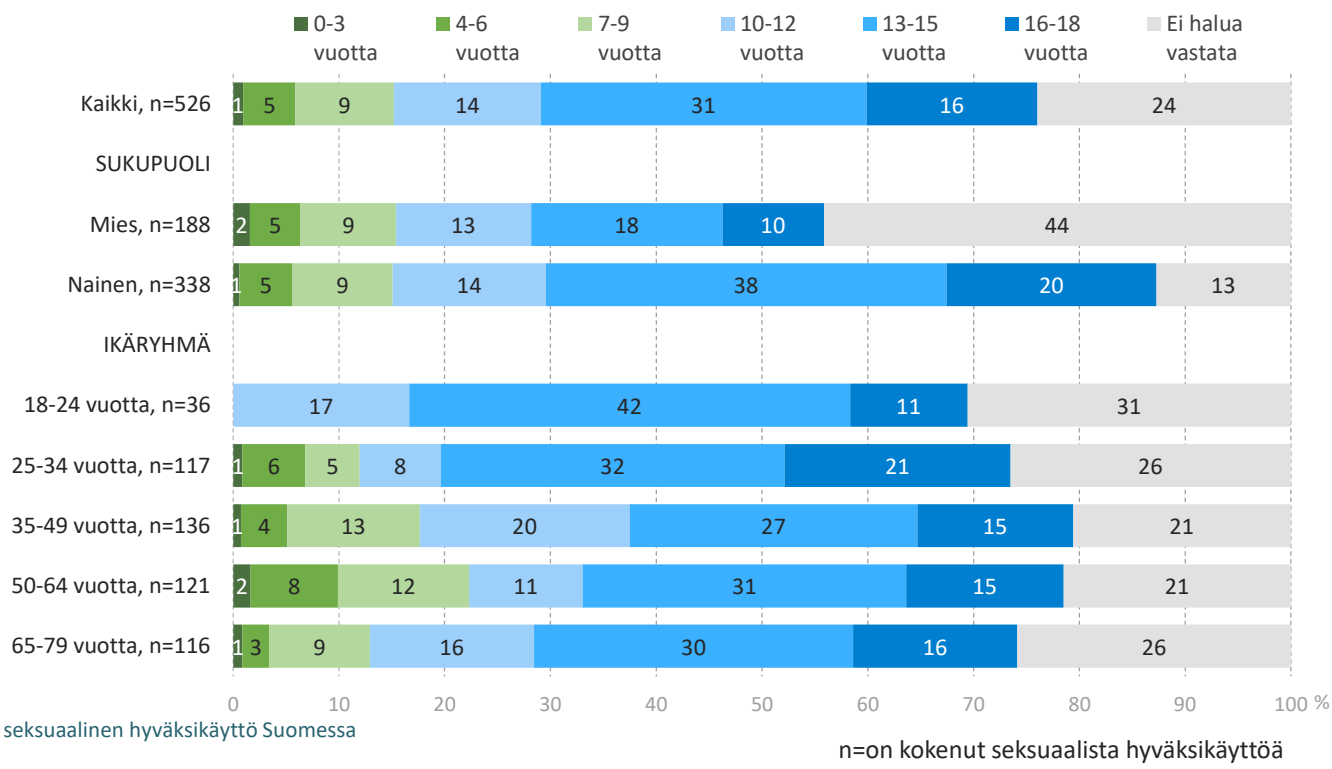

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

- Neljännes kaikista vastaajista on kärsinyt epäsopivasta koskettelusta. Neljännes on niin ikään kohdannut jonkun, joka on paljastanut sukupuolielimensä heille. Vastaajista 15 prosenttia on seksuaalisesti häiritty (online tai offline).
- Kaikki nämä häirinnän muodot ovat huomattavasti yleisempiä naisten kuin miesten kohdalla.
- Nuorimmassa ikäryhmässä (18–24-vuotiaat) epäsopiva seksuaalinen koskettelu on huomattavasti vähäisempää (8 %) kuin muissa ikäryhmissä. Lähes puolta (43 %) 18–24-vuotiaista on häiritty seksuaalisesti, mikä johtuu verkossa tapahtuvasta häirinnästä. 50–64-vuotiaista vain 7 prosenttia kertoo seksuaalisesta häirinnästä lapsuudessa.

Miehille on vaikeampaa kertoa hyväksikäyttökokemuksista naisiin verrattuna

Kuinka vanha olit silloin, kun koit pahimman seksuaalisen hyväksikäytön (jos seksuaalista hyväksikäyttöä oli useampaan kertaan)?

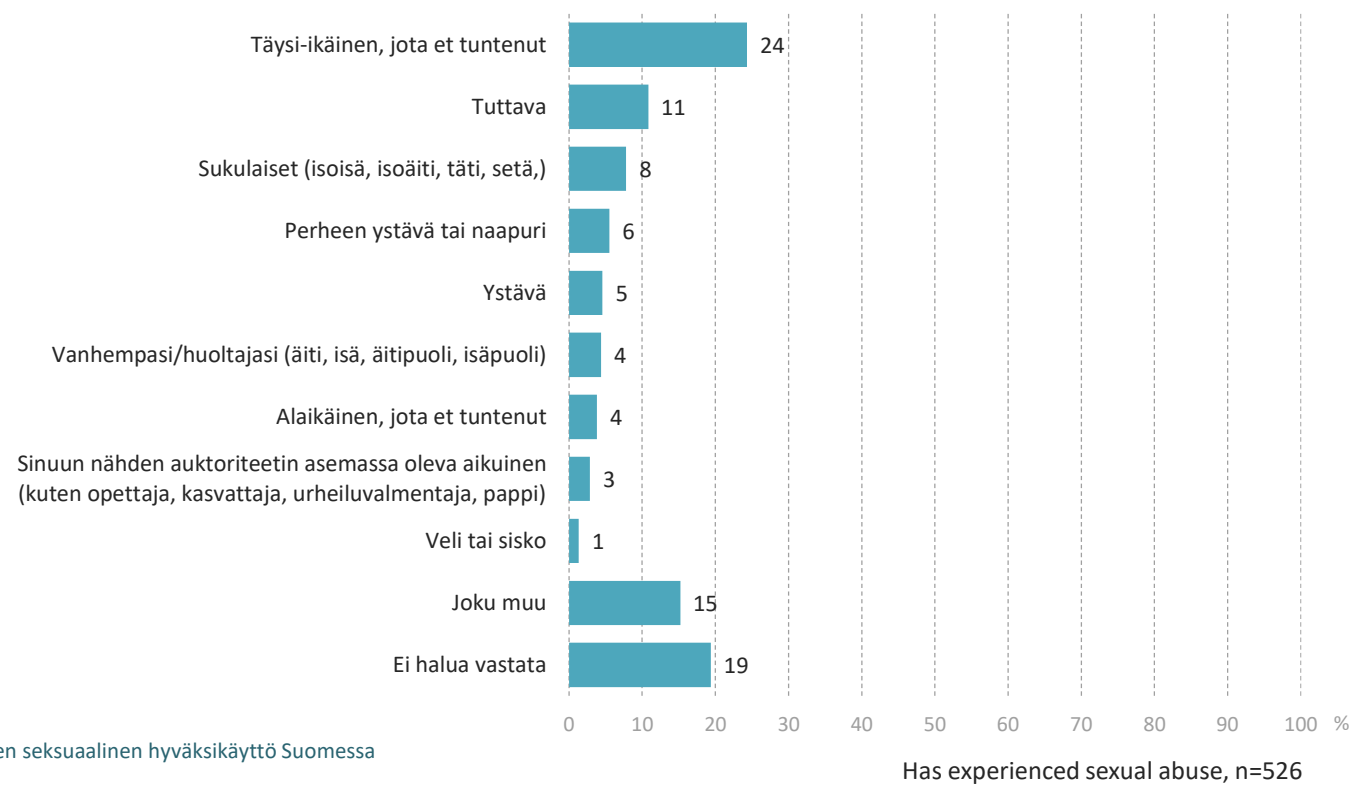
6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

n=on kokenut seksuaalista hyväksikäyttöä

- Yleisenä löydöksenä voidaan nostaa esille, että miehille on vaikeampaa kertoa kokemuksistaan verkkokyselyssä kuin naisille. Lähes puolet miehistä, jotka halusivat täyttää arkaluontoisia henkilökohtaisia kysymyksiä sisältävän osion, valitsi monissa kysymyksissä vaihtoehdon "en halua vastata".
- Vastaavasti vain yksi kymmenestä naisesta täytti kyselyn samaan tapaan.
- Kaikissa ikäluokissa ja molempien sukupuolten kesken oli yleisintä, että seksuaalinen hyväksikäyttö tapahtui, kun uhri oli 13–15-vuotias.

Yleisimmin hyväksikäyttäjä on aikuinen, jota uhri ei tunne

Oliko/olivatko tekijäsi...?

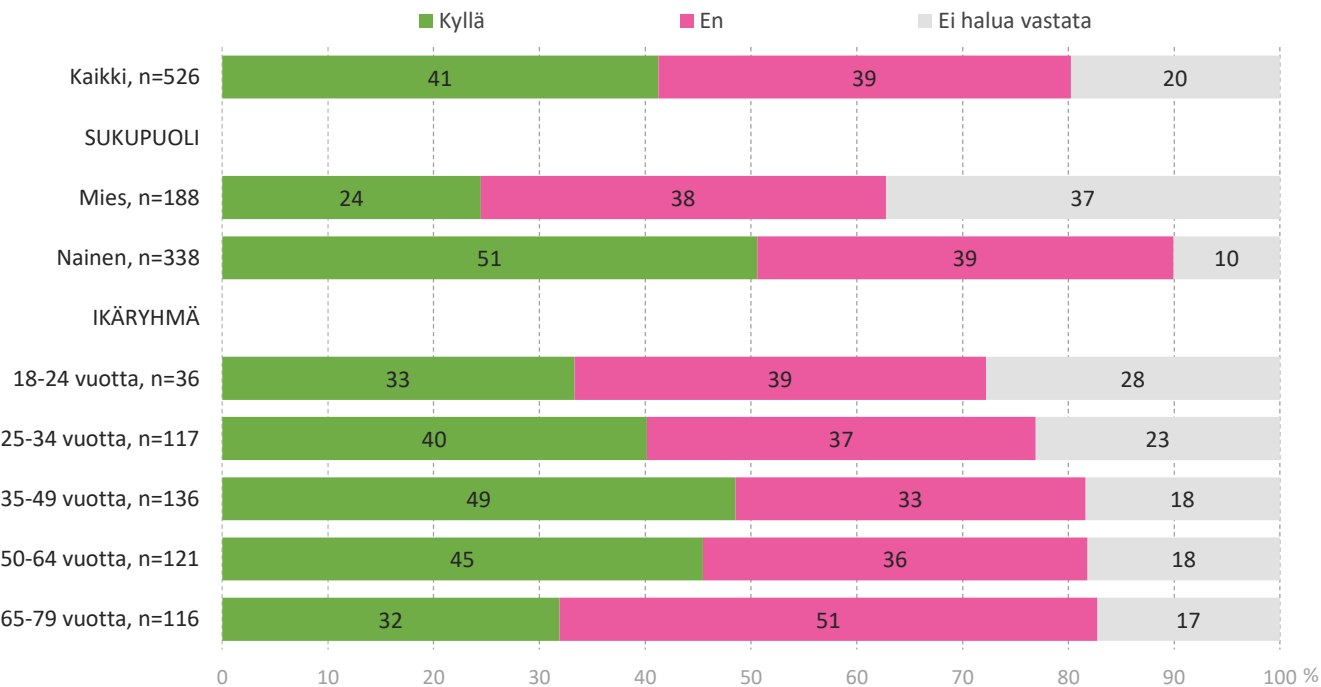

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

- Yleisimmin hyväksikäyttäjä on aikuinen, jota uhri ei tunne
- Toiseksi yleisimmin hyväksikäyttäjä on tuttu henkilö ja kolmanneksi yleisimmin sukulainen (isoisä, isoäiti, tunti tai setä).
- Erityisesti nuoremmille henkilöille on yleisempää, että hyväksikäyttäjä on aikuinen, jota he eivät tunne.
- Sukulaiset hyväksikäyttäjinä kuuluu enemmän menneisyyteen, koska tämä on yleisempää vanhemmissa ikäryhmissä.

Miehet ovat vaienneet hyväksikäytöstä useammin kuin naiset

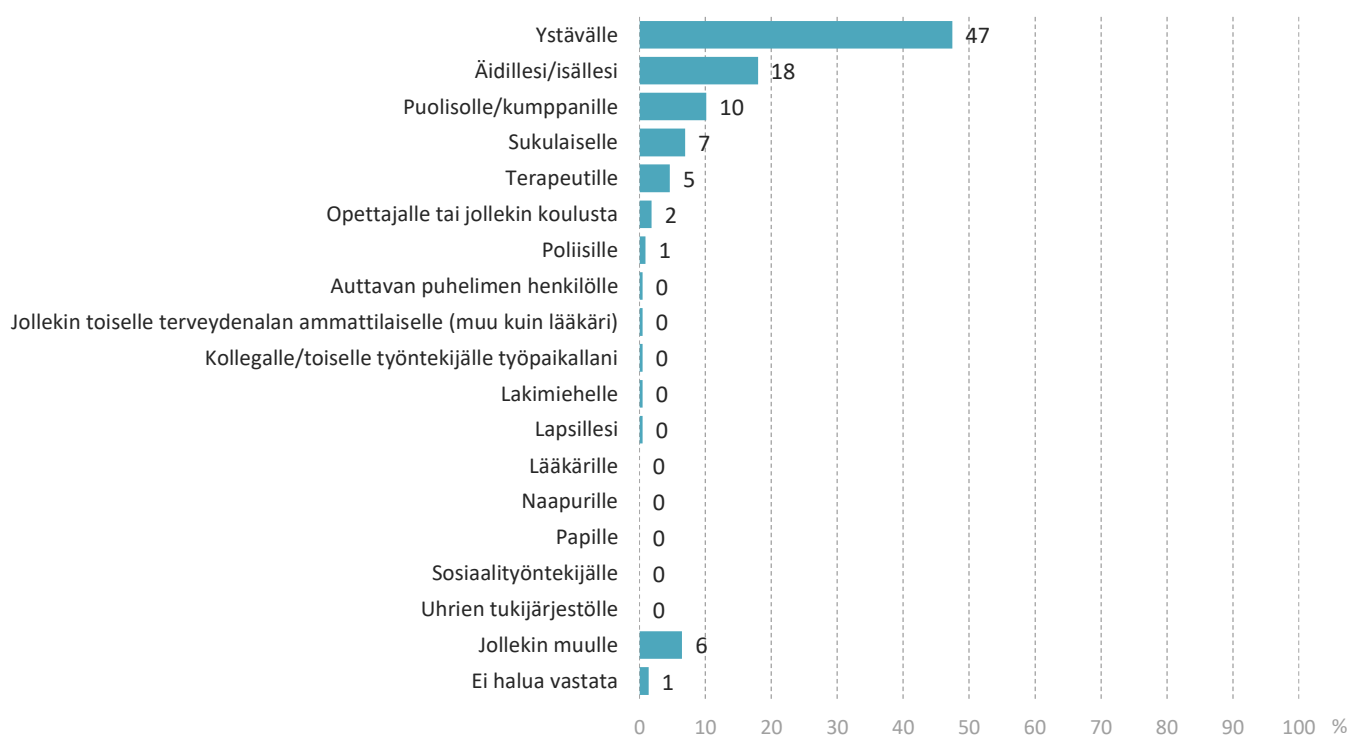
Oletko kertonut kenellekään tästä hyväksikäytöstä (ennen tätä tutkimusta)?

- Ero avoimuudessa naisten ja miesten välillä tässä arkaluontoisessa asiassa on näkyvissä myös siinä, että puolet naisista sanoo kertoneensa hyväksikäytöstä jollekin, kun taas miehissä osuus on neljännes.
- Tapauksesta puhuminen jollekulle on yleisintä 35–49-vuotiaiden ikäryhmässä ja vähiten yleisintä vanhimmassa ikäryhmässä.

Nuoremmat sukupolvet kertovat muita todennäköisemmin hyväksikäytöstä ensimmäisenä ystävilleen

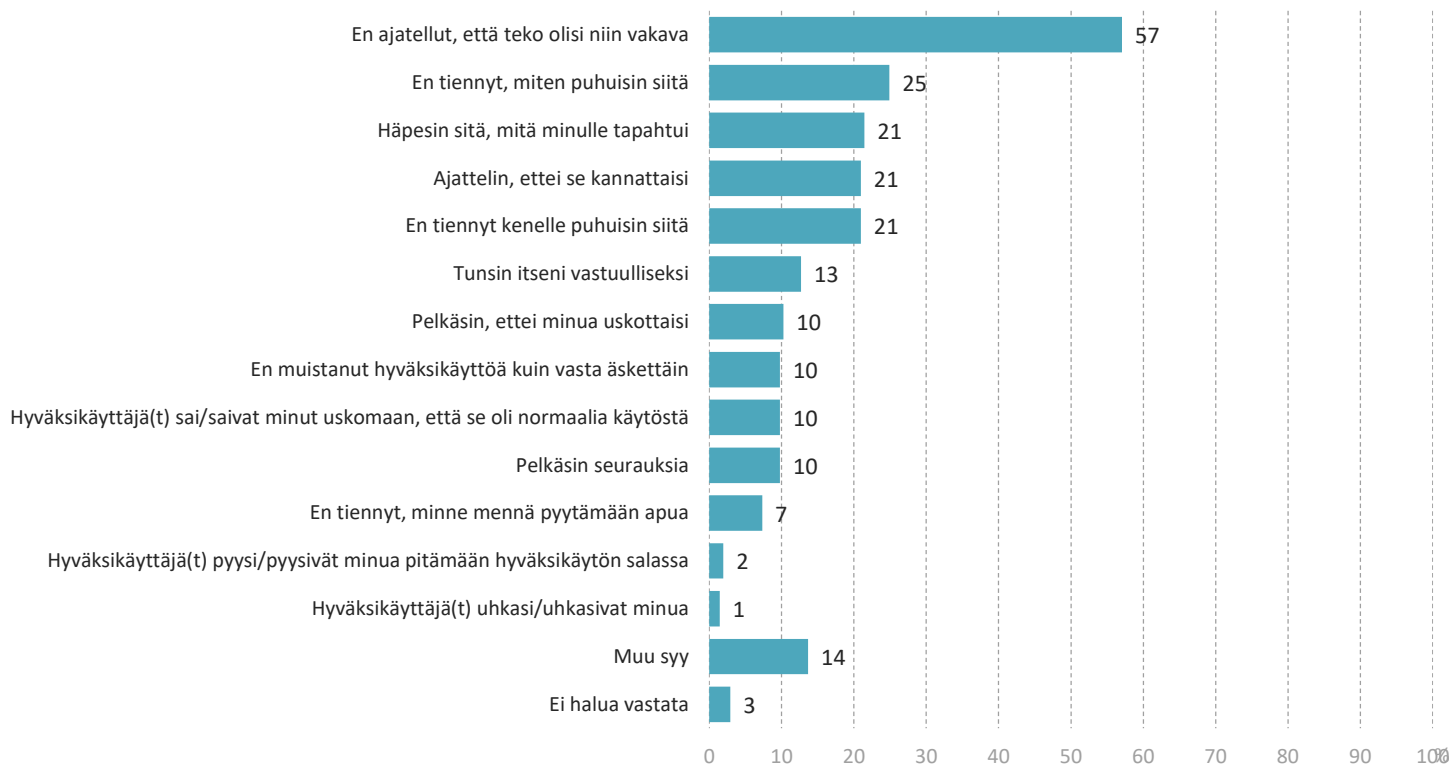
Kenelle kerroit ensimmäisen kerran hyväksikäytön jälkeen?

- Nuoremmat sukupolvet kertovat muita todennäköisemmin hyväksikäytöstä ystävilleen
- 50-64 vuotiaat kertovat todennäköisimmin hyväksikäytöstä puolisolleen/kumppanilleen.

Yleisin syy olla kertomatta seksuaalisesta hyväksikäytöstä kenellekään on teon vakavuuden vähättely

Mikset ole puhunut hyväksikäytöstä tähän päivään asti?

- Niillä, jotka eivät ole kertoneet hyväksikäytöstä tätä päivää ennen, on useita syitä olla kertomatta siitä. Yleisin syy on, että he eivät ajatelleet teon olleen niin vakava.
- 50-vuotiailla ja vanhemmilla yleisempi syy oli, että he olivat peloissaan seurauksista ja he olivat häpeissään siitä, mitä heille oli tapahtunut.
- Erityisesti vanhimmat (65-) kertovat, että kertominen ei olisi ollut hyödyllistä ja he eivät tienneet, kenen kanssa puhua asiasta.

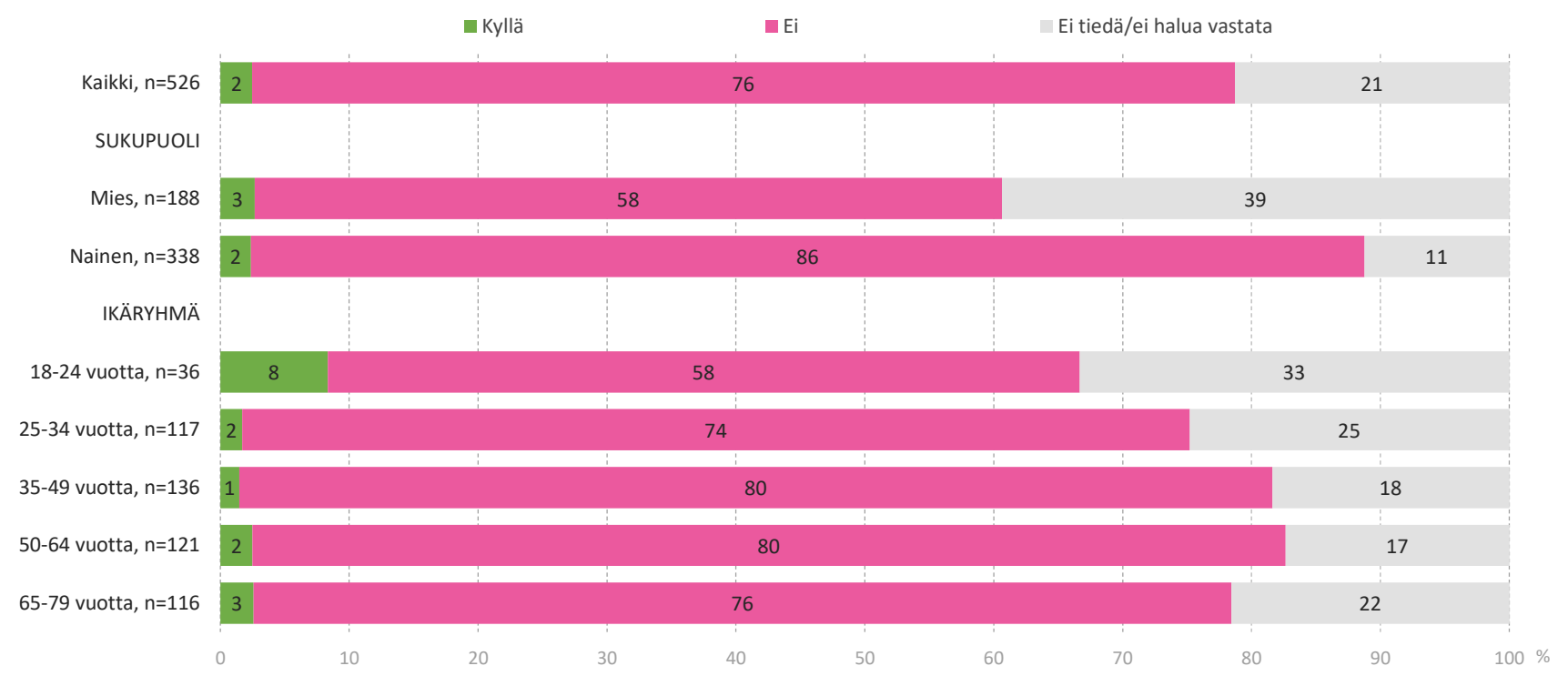
6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

On kokenut seksuaalista hyväksikäyttöä eikä ole kertonut siitä kenellekään, n=205

Vain kaksi prosenttia sanoo, että hyväksikäytön jälkeen tehtiin tutkintapyyntö

Tiedätkö, onko asiasta tehty tutkintapyyntö? (sinun tai jonkun muun toimesta)

Vain kolmelle prosentille on tarjottu lääketieteellistä tai psykologista apua

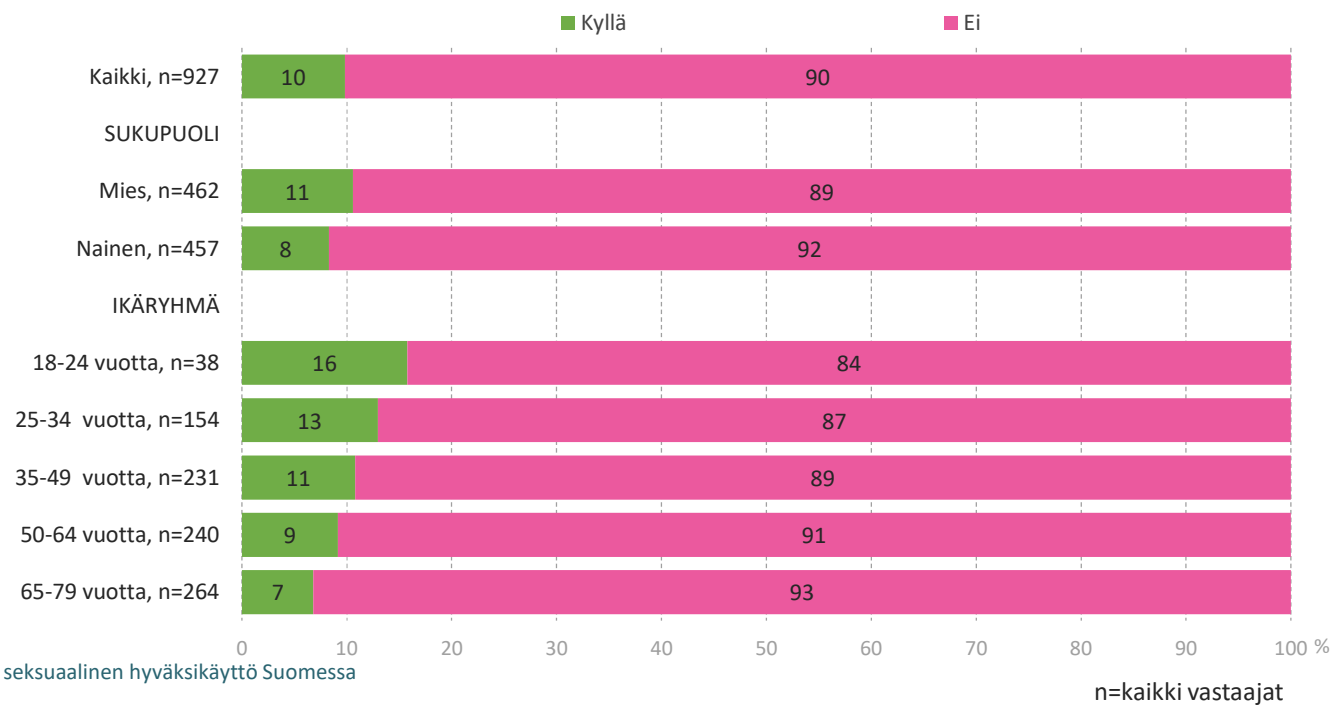
Tarjottiinko sinulle erikoislääketieteellistä tai -psykologista tukea

Joka kymmenennellä on kokemusta lapseen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan selvitysprosesseista joko omakohtaisesti tai tutun kautta

Onko sinulla tai jollakulla, jonka tunnet, kokemusta lapseen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan (seksuaalinen kaltoinkohtelu) selvitysprosesseista?

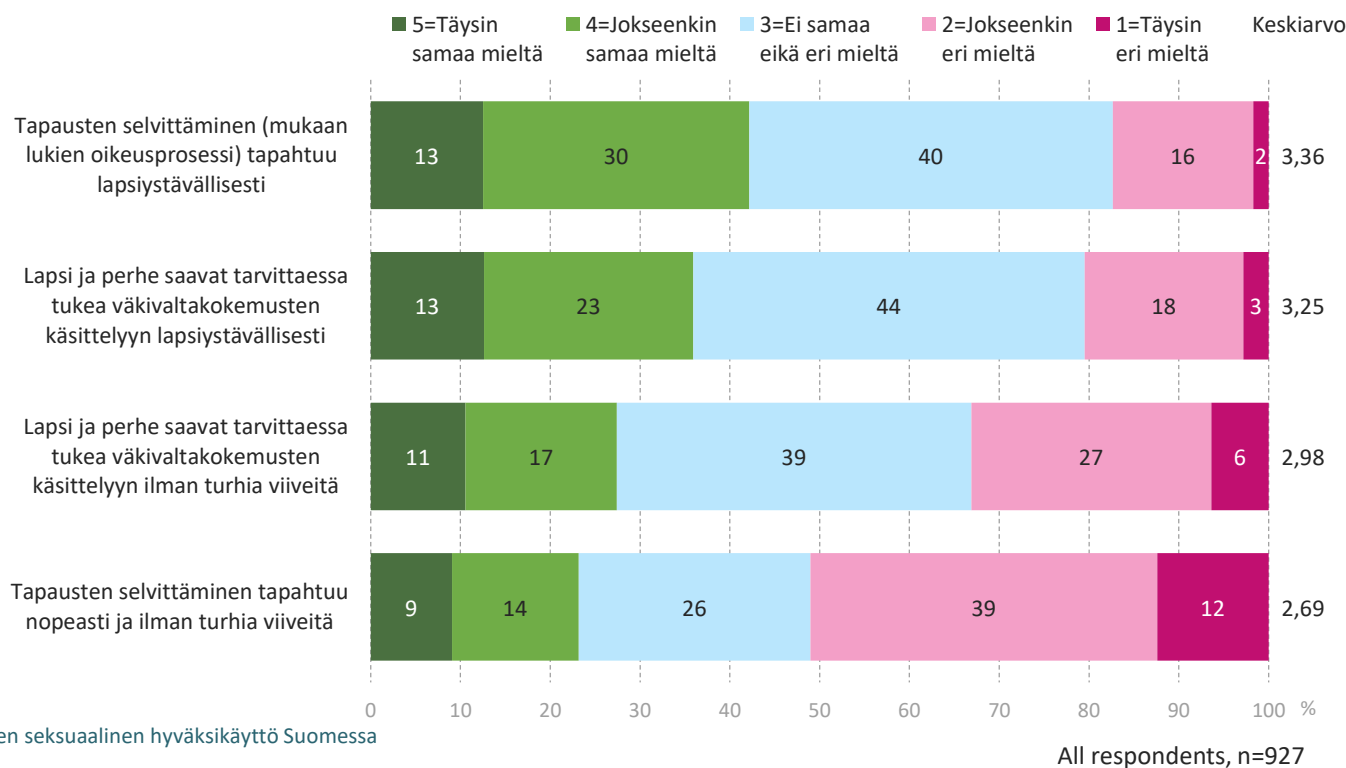
- Nuorilla on muita enemmän kokemusta selvitysprosesseista

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

Suurin palvelujärjestelmään kohdistuva väestötason kritiikki koskee tapausten selvittämisen hitautta

Mitä ajattelet palvelujärjestelmämme toiminnasta seuraavissa tilanteissa, joissa lapseen on kohdistunut seksuaalista väkivaltaa

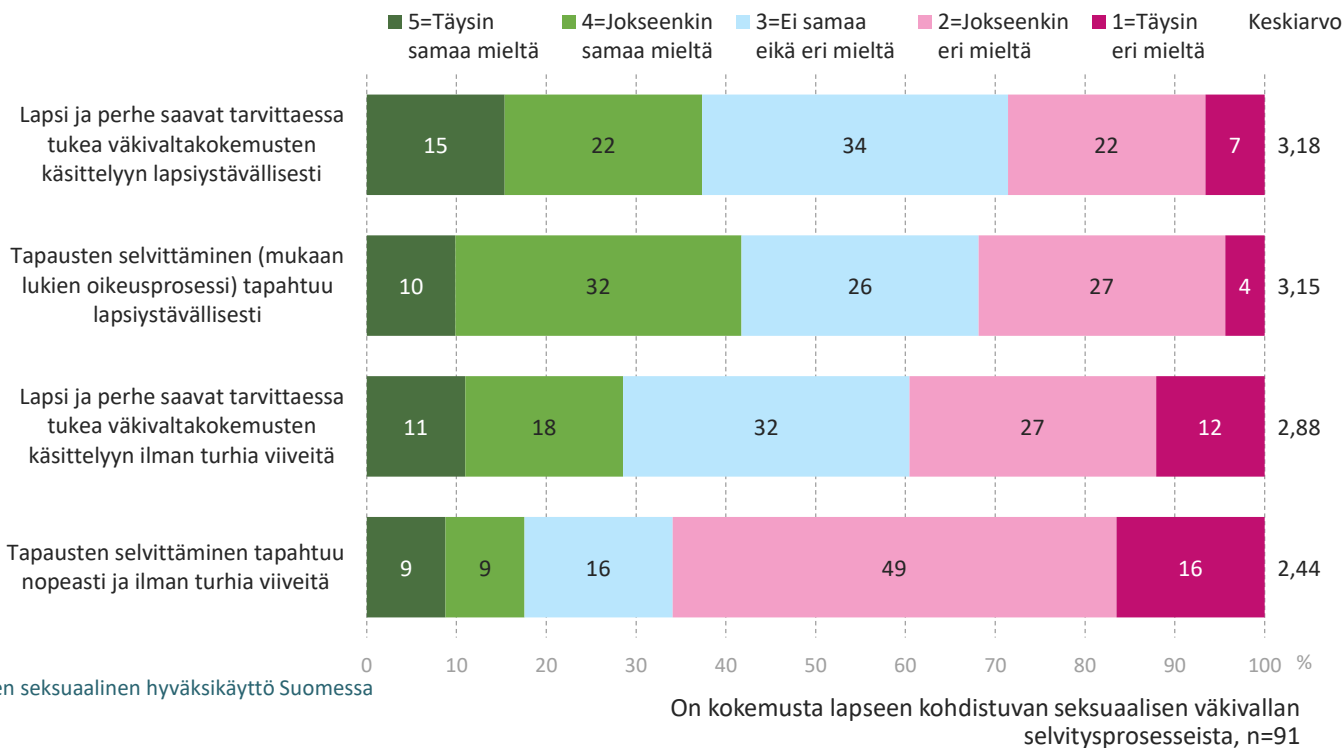

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

- Noin 40 prosenttia suomalaisista ei osaa ottaa asioihin, jotka koskevat palvelujärjestelmämme toimintaa tilanteissa, joissa lapseen on kohdistunut seksuaalista väkivaltaa
- Poikkeuksena on kysymys siitä, selvitetäänkö tapaukset nopeasti ja ilman turhia viiveitä., jossa kantaa ottamattomien osuus on pienin ja kritiikki suurinta

Ne, joilla on kokemusta lapseen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan selvitysprosesseista joko omakohtaisesti tai tutun kautta, kritisoivat paljon enemmän tapausten selvittämisen hitautta kuin lapsiystävällisyyttä

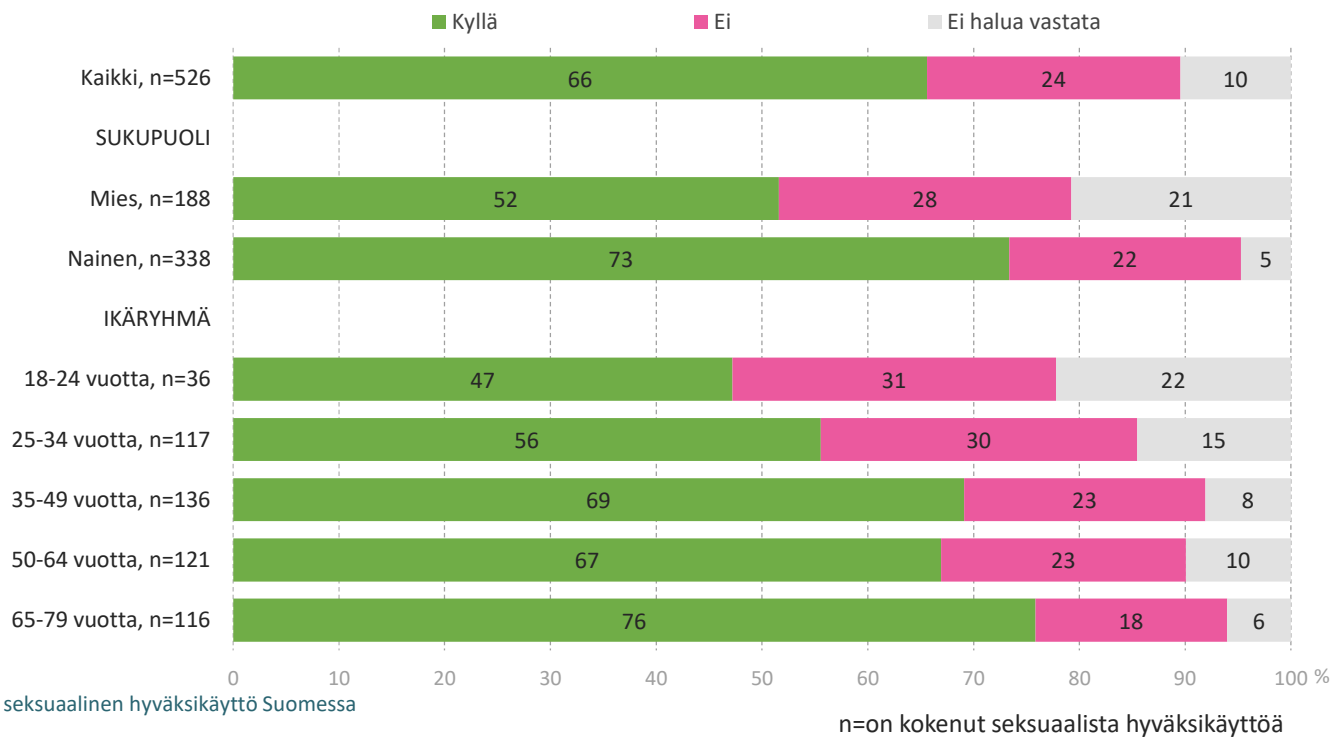
Mitä ajattelet palvelujärjestelmämme toiminnasta seuraavissa tilanteissa, joissa lapseen on kohdistunut seksuaalista väkivaltaa

- Niillä, joilla on kokemusta lapseen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan selvitysprosesseista joko omakohtaisesti tai tutun kautta, on pitkälti samanlaiset mielipiteet kuin muulla väestöllä
- Toisaalta tapausten selvittäminen nopeasti ja ilman turhia viiveitä saa tässä ryhmässä vielä enemmän kritiikkiä
- Kaksi kolmasosaa on sitä, mieltä, että tapausten selvittäminen ei tapahdu nopeasti ja ilman turhia viiveitä

Naiset tietävät miehiä paremmin, mihin mennä tai kenelle puhua, jos he ovat kokeneet seksuaalista hyväksikäyttöä

Tietäisitkö nykyään, minne mennä tai kenelle puhua, jos sinä tai joku tuntemasi henkilö kärsisi seksuaalisesta hyväksikäytöstä?

- Kaksi kolmesta uskoo, että he tietäisivät mihin mennä tai kenelle puhua, jos he tai joku heidän tuntemansa ihminen kokisi seksuaalista hyväksikäyttöä.
- Tämä on huomattavasti yleisempää naisten kuin miesten keskuudessa (73 % vs 52 %).
- Nuoremmat sukupolvet (alle 35-vuotiaat) tietävät harvemmin, kenelle puhua tai mihin mennä tällaisessa tilanteessa.

Yhteenveto kvantitatiivsesta osiosta

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

Euroopan unionin
yhteisrahoittama

COUNCIL OF EUROPE
Euroopan neuvoston
yhteisrahoittama ja toteuttama

Yhteenveto

- Moni suomalainen ymmärtää lapsiin kohdistuvan seksuaalisen hyväksikäytön ja väkivallan ongelmaksi Suomessa, mutta he eivät ajattele tilanteen olevan laajalti hälyttävä.
- Perustietoisuuden taso on korkea ja suomalaisilla on hyvät tiedot lasten hyväksikäytön laajuuteen liittyvistä perusfaktoista.
- Valistus aiheesta on kouluissa riittämätöntä erityisesti nuorten aikuisten mukaan, ja monet ajattelevat että valistuksen pitäisi alkaa hyvin varhaisessa vaiheessa hyväksikäytön ennaltaehkäisyn vaikutusten maksimoimiseksi.
- Lasten hyväksikäyttöä vastustavia kampanjoita olisi tarpeellista tehdä näkyvämmiksi. Samaten olisi hyvä lisätä tietoa tahoista/organisaatioista, joihin henkilöt voivat ottaa yhteyttä hyväksikäyttötapauksissa.
- Suomalaiset olivat hyvin valmiita jakamaan henkilökohtaisia kokemuksiaan aiheesta, joka on äärimmäisen arkaluontoinen. Noin 90 prosenttia vastaajista halusi vastata myös jälkimmäiseen, henkilökohtaiseen lomakeosioon. Tästä huolimatta monet miehet menivät tämän osion läpi valitsemalla ”en halua vastata”, mikä kertoo siitä, että miehille on vaikeampaa puhua avoimesti heidän kokemuksistaan.
- Erityisesti nuoret aikuiset ovat kohdanneet seksuaalista (online) häirintää ja he olivat valmiimpia kertomaan seksuaalisesta hyväksikäytöstä ystävilleen.
- Häpeän ja neuvottomuuden taso seksuaalisen hyväksikäytön tapauksissa on erityisen yleistä vanhemmilla sukupolvilla, kun taas nuoremmat olivat valmiimpia hakemaan ammatillista apua.
- Palvelujärjestelmän toiminnassa suurin kritiikki kohdistetaan tapausten selvittämisen nopeuteen tilanteissa, joissa lapseen on kohdistunut seksuaalista väkivaltaa. Tämä on tärkeä viesti viranomaisille järjestelmän ja palveluiden kehittämisessä.
- On rohkaisevaa, että pääosa, kaksi kolmesta, tietäisi kenelle puhua, jos he tai joku heidän tuntemansa kokisi seksuaalista hyväksikäyttöä.

Taustamuuttajat

6696 Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö Suomessa

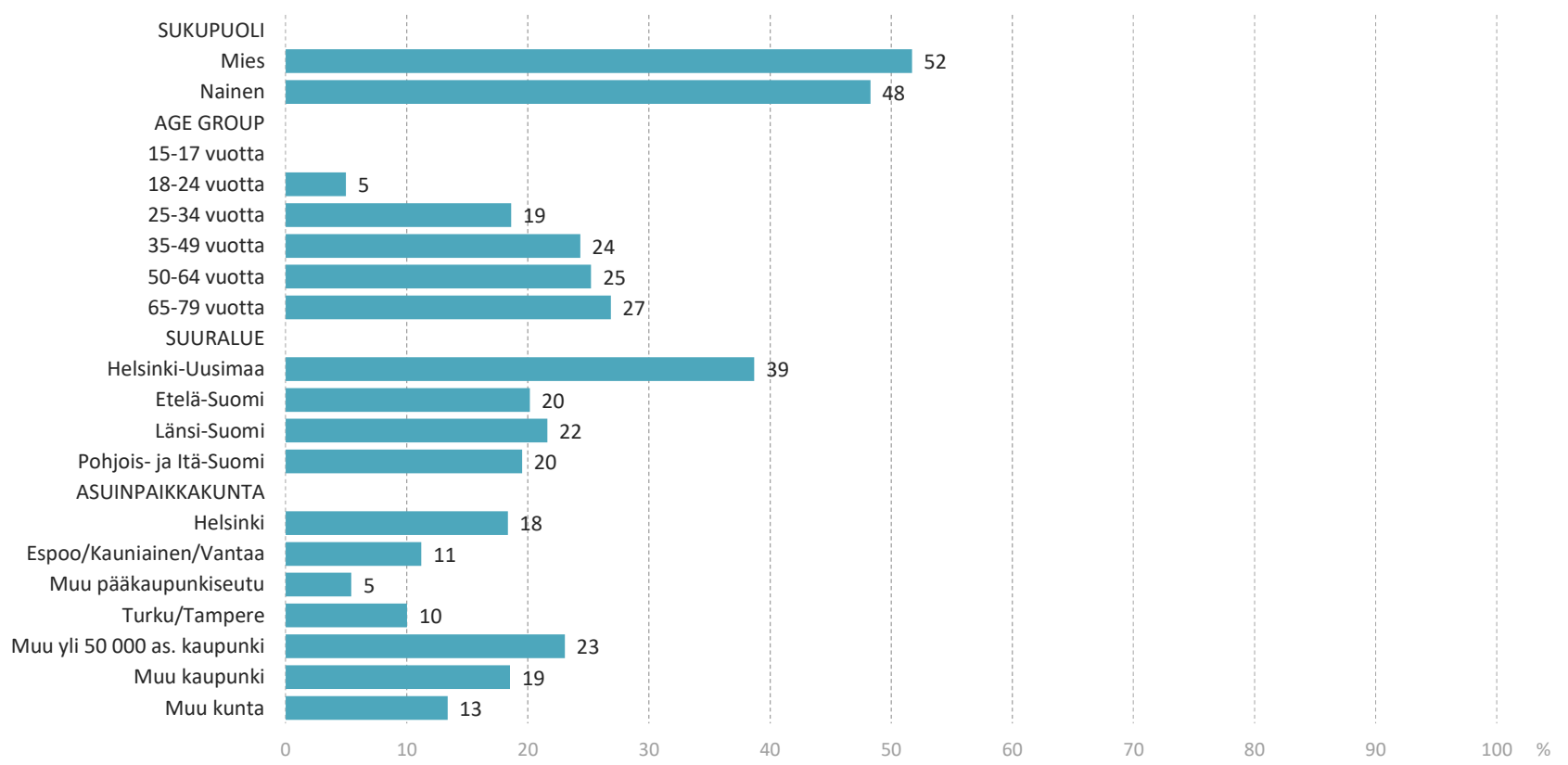

Euroopan unionin yhteisrahoittama

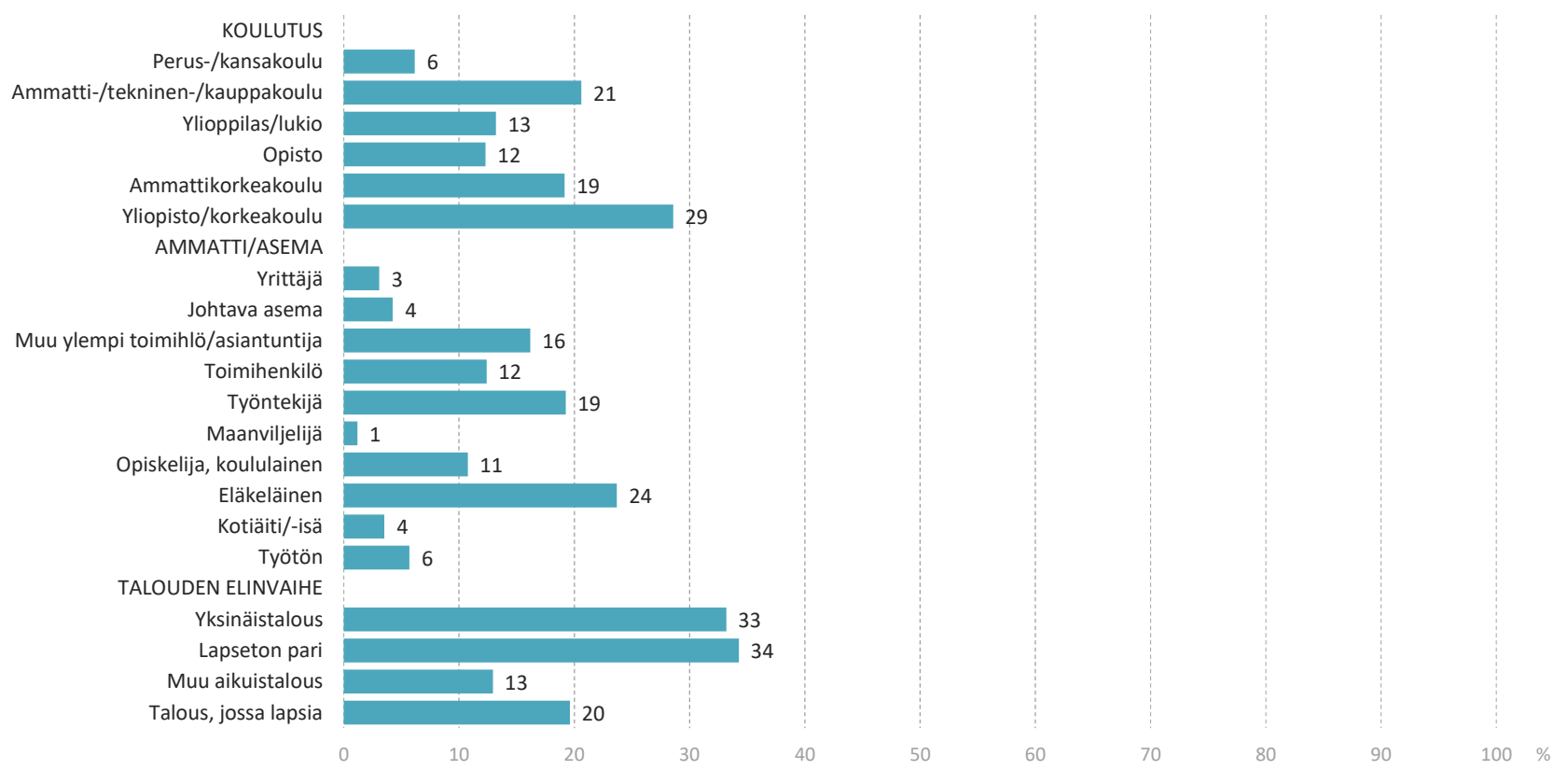

Euroopan neuvoston yhteisrahoittama ja toteuttama

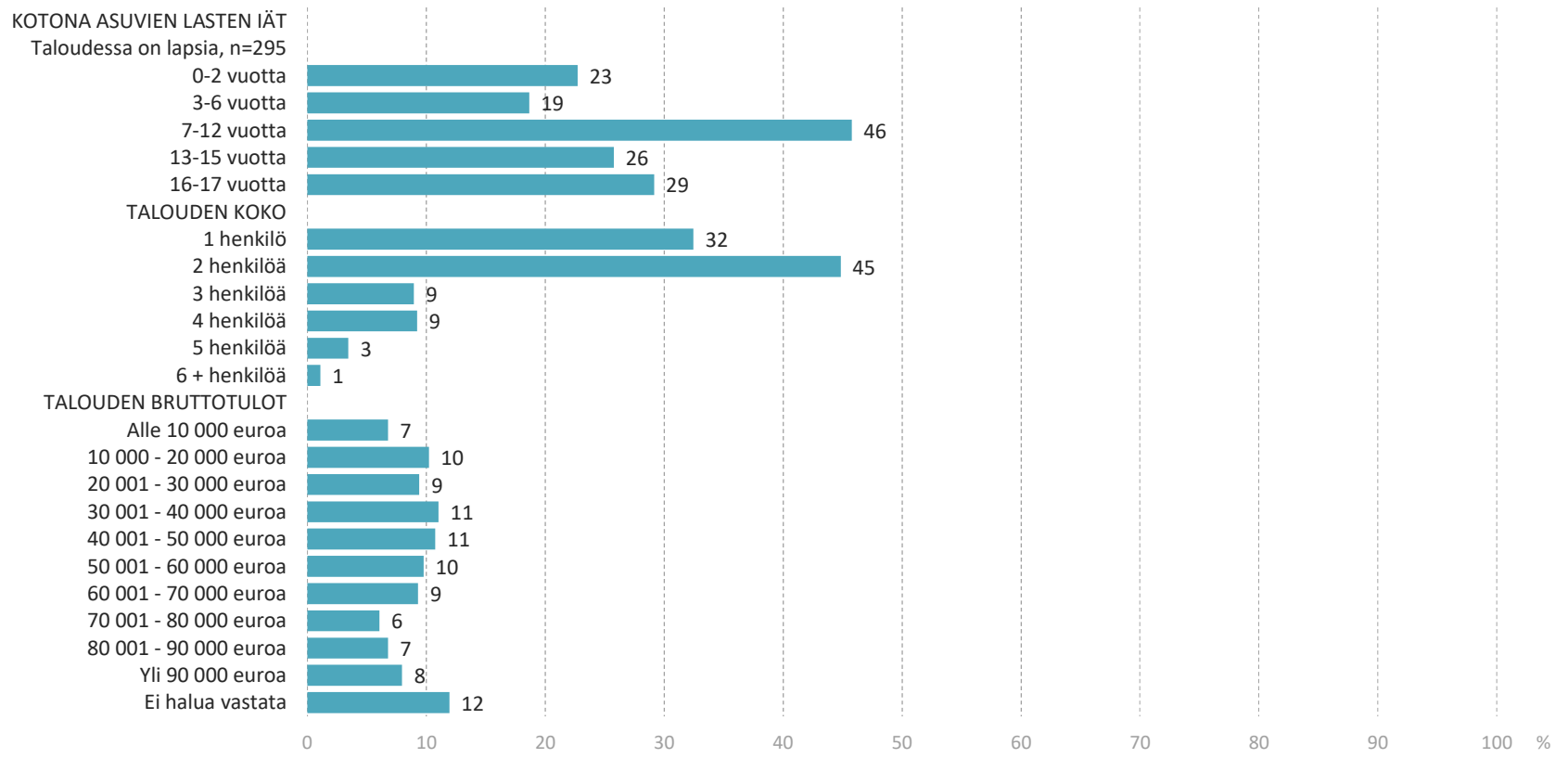
Sosiodemografiset muuttujat

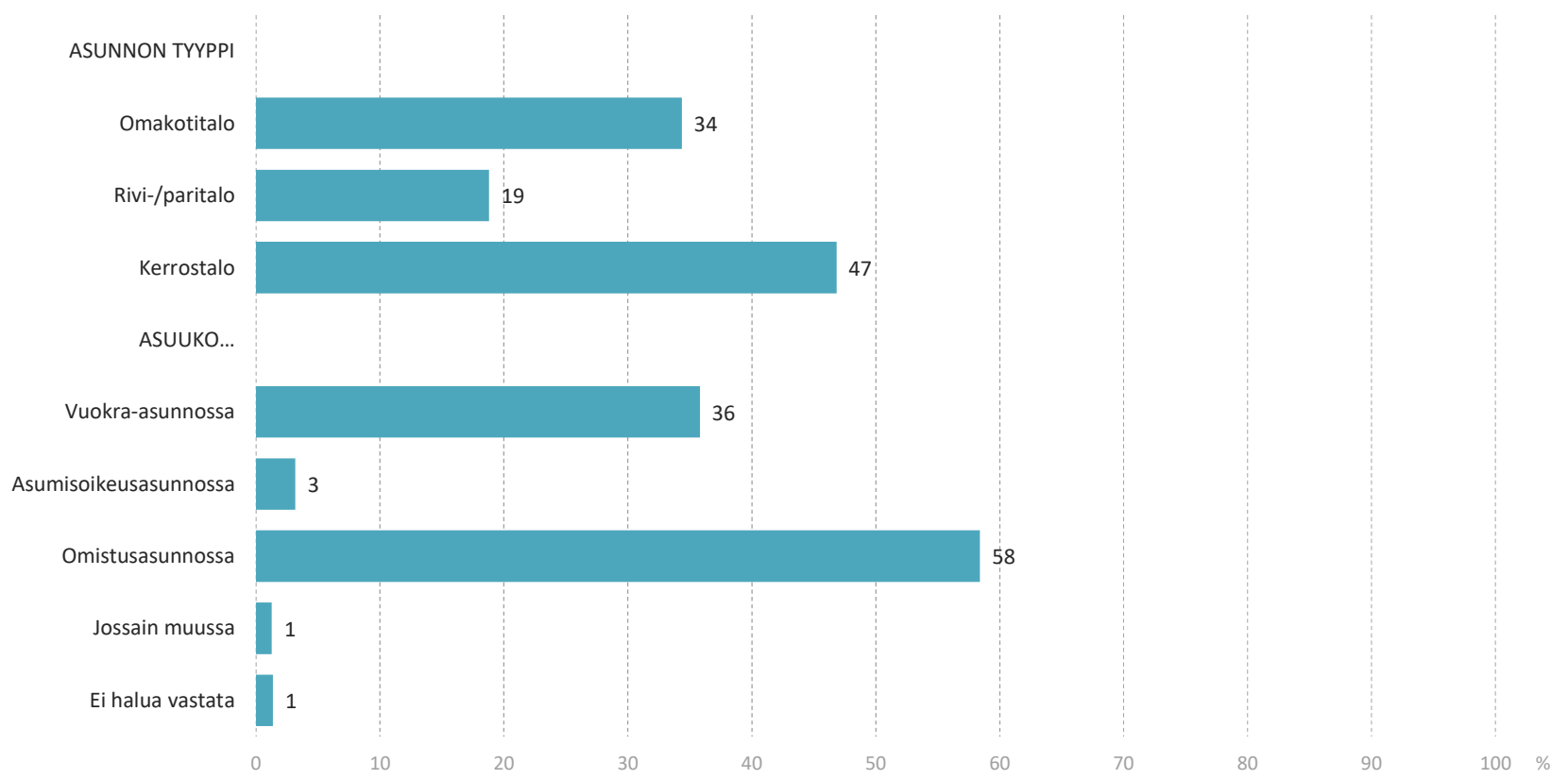
Sosiodemografiset muuttujat

Sosiodemografiset muuttujat

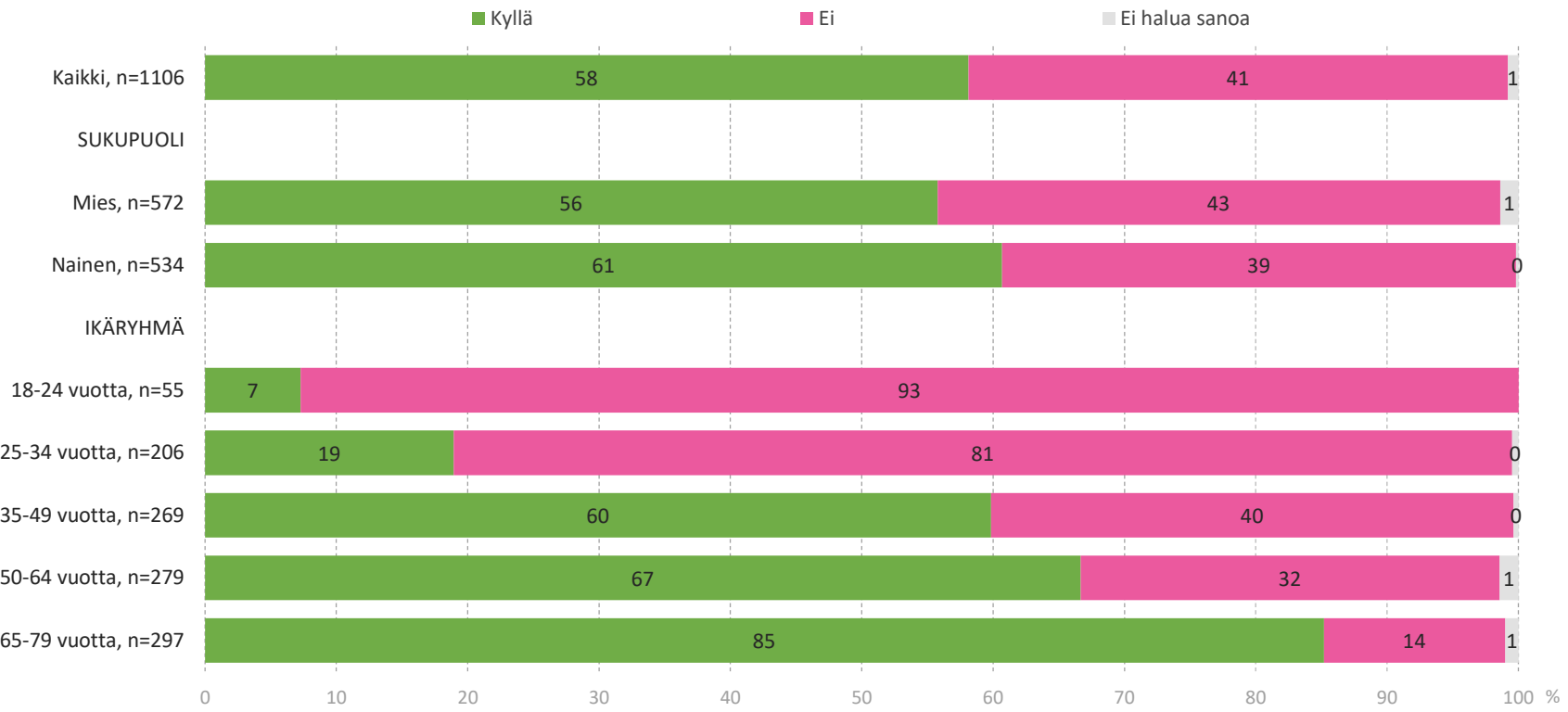

Sosiodemografiset muuttujat

Onko sinulla lapsia?

Laske omien lastesi lisäksi myös lapsipuolet ja kasvattilapset. Laske mukaan myös lapset, jotka eivät asu kanssasi nyt, mutta joista olet aikaisemmin huolehtinut.

Kuinka monta alle 18-vuotiasta henkilöä kuuluu talouteesi?

